

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

|| 43978
1982

Prezvizišeni dr. Alojzij Šuštar,
ljubljski nadškof in metropolit, med homilijo
v katedrali v Marquette-u, 5. septembra 1981.

Foto Tone Gaber ml.

Ave Maria koledar 1982

Ave Maria koledar

1982

69. letnik Ave Maria koledarja

870311

Izdali: Slovenski frančiškani
Lemont, Illinois

NUMBER 10b

VOLUME 73 (AMK 69)

OCTOBER 1981

AVE MARIA is published in the interest of the Slovenian Franciscan Fathers of the Custody of the Holy Cross. Printed by AVE MARIA PRINTERY, (USPS 038 - 960) 1400 Main Street, P.O.Box 608 Lemont, Illinois 60439. Published once monthly - twice in October. Second Class Postage Paid at Lemont, Ill. Subscription rate: U.S.A. \$5.00; outside U.S.A. \$6.00. Change of Address and Postmaster notices of undeliverable copies should be sent to Ave Maria Printery, 1400 Main St., P.O.Box 608, Lemont, Illinois 60439 - 0608

+ II 43978

VSEBINA - AVE MARIA KOLEDAR 1982

* Koledarski del - Meseci	3
* Prevzv. Alojzij Šuštar pri Mariji Pomagaj v Lemontu in v Marquette-u	15
* Govor naškofa Alojzija Šuštarja na Baragovem dnevu 1981	41
* Življenje in delo nadškofa Šuštarja pred škofovskim posvečenjem	45
* V spomin pokojnemu škofu Rauschu - F.	48
* Lemont ob desetletnici Slovenske kapele v Washingtonu - F.	53
* Gorje naših prednikov za časa turških romarskih napadov - Pismo deželnih stanov papežu Sikstu IV.	61
* Slovenski misijonar Kapus in zemljepisna odkritja v Severni Ameriki - Erik Kovačič	63
* Sv, Vojteh, škof in mučenec	70
* Slovenski duhovniki	73

II 43978

20. I. 1982

Z 119

ZAPOVEDANI PRAZNIKI V ZDA

Marija Mati božja	1. januar
Gospodov vnebohod	20. maj
Marijino vnebovzetje	15. avgust
Vsi sveti	1. november
Marijino brezmadežno spočetje	8. december
Gospodovo rojstvo - Božič	25. december

Januar - Prosinec

- 1 P PRAZNIK MATERE BOŽJE - Novo leto - Odilo, opat - prvi petek
- 2 S Bazilij Veliki in Grehor Nacianški, škofa in cer. uč. - prva sobota

- 3 N GOSPODOVO RAZGLAŠENJE (Trije kralji) - Genovefa Pariška, dev.
- 4 P Elizabeta Ana Seton - Red. ust. - Angela Folinjska, redov.
- 5 T Janez Neumann, škof - Simeon Stilit, puščavnik - Emilijana, dev.
- 6 S Ermin, opat -
- 7 Č Rajmund Penjafortski, redovnik - Lucijan Ant., muč. - Reginald
- 8 P Severin, opat - Erhard, škof - Jurij iz Hozibe, menih - Gudula, dev.
- 9 S Julijan in Bazilisa, muč. - Hadrijan, opat - Peter Armenski, škof

- 10 N Jezusov krst (B) - Viljem, škof - Agaton, papež - Gregor X. p.
- 11 P (prvi teden navadnega časa - leto II.) - Pavlin Oglejski, škof
- 12 T Alfred, opat - Tatjana, mučenka - Ernest, muč. - Benedikt Biscop, o.
- 13 S Hilarij (Radovan), škof, cer. uč. - Iveta (Juta), spokornica - Veronika
- 14 Č Feliks (Srečko) Nol., duhovnik - Odon iz Novare, redovnik
- 15 P Pavel, puščavnik - Maver, opat - Habakuk, prerok
- 16 S Marcel, papež - Berard, Oton, Peter in Akurzij, franč. mučenci

- 17 N 2. navadna nedelja (B) - Anton (Zvonko), opat - Sulpicij, škof
- 18 P Marjeta Ogrska, redovnica - začetek molitvene osmine za cer. edinost
- 19 T Kanut (Knut), kralj - Germanik, mučenec - Arsen, menih
- 20 S Fabijan (papež) in Boštjan, mučenca - Evtimij, puščavnik
- 21 Č Neža (Janja), devica, mučenka - Fruktuoz (Rastko), škof in mučenec
- 22 P Vincenc (Vinko), diakon, mučenec - Anastazij, m. - Viktor, m.
- 23 S Emerencijana, muč. - Ildefon, škof - Klemen, škof, mučenec

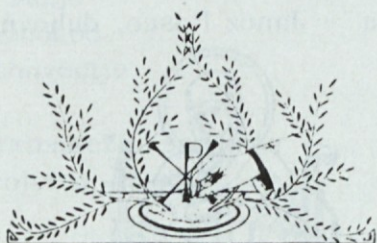
- 24 N 3. navadna nedelja - Frančišek Saleški, škof, cer. uč.
- 25 P Spreobrnitev apostola Pavla - konec molitvene osmine za c. e.
- 26 T Timotej, škof, in Tit, škof - Pavla, spokornica
- 27 S Angela Merici, devica - Vitalijan, papež - Julijan, mučenec
- 28 Č Tomaž Akvinski, duhovnik, cer. uč. - Roger, redovnik - Peter Nol.
- 29 P Valerij, škof - Julijan Ubogi, spokornik - Konstancij, mučenec
- 30 S Martina, devica - Marija Ward, devica - Hiacinta Mariscotti, devica

- 31 N 4. navadna nedelja - Janez Bosco, duhovnik, red. ust.

Februar - Svečan

- 1 P Brigita Irska, devica - Pionij, mučenec - Sever, škof
2 T Jezusovo darovanje (Svečnica) - Simeon in Ana, preroka
3 S Blaž, mučenec - Oskar, škof - Odorik iz Pordenina, redovnik
4 Č Andrej Corsini, škof - Jožef Leoniški, redovnik - Janez de Britto, m.
5 P Agata, devica, mučenka - Albuin, škof, mučenec
6 S Pavel Miki in japonski mučenci - Teofil, mučenec - Amand (Ljubo), š.
- 7 N 5. navadna nedelja - Egidij od sv. Jožefa, redov. - Rihard, kralj
8 P Hieronim Emilijani, redovnik - Janez de Matha, redovnik
9 T Apolonija, devica, mučenka - Nikefor, muč. - Sabin, škof
10 S Sholastika, devica - Viljem, puščavnik - Sotera, devica, mučenka
11 Č Lurška Mati božja - Cedmon, redovnik - Saturnin, mučenec
12 P Evljalija, mučenka - Benedikt Anianski, opat - Meletij, škof
13 S Katarina de Ricci, devica - Hermenilda, spokornica - Gregor II. p.
- 14 N 6. navadna nedelja - Ciril in Metod, slovanska apostola
15 P Jordan, opat - Georgija, devica - Sigfrid (Zmago), škof - Agapa, muč.
16 T Julijana, mučenka - Onezim, škof - Pet mučencev iz Egipta
17 S Aleš in drugih 6 ustanoviteljev servitov - Frančišek Klet, muč.
18 Č Simeon, škof, mučenec - Flavijan, škof - Heladij, škof
19 P Konrad iz Piacenze, spokornik - Barbat, škof - Beat, škof
20 S Silvan, mučenec - Leon, škof - Sadot, mučenec - Elevterij, škof
- 21 N 7. navadna nedelja - Peter Damiani, škof, - Irena (Mira), dev
22 P Sedež apostola Petra - Marjeta Kortonska, spokornica
23 T Polikarp, škof, mučenec - Dositej, menih - Lazar, menih - Romana, sp.
- 24 S PEPELNICA - post in zdržek - Sergij mučenec - Montan, mučenec
25 Č Tarazij (Taras), škof - Valburga, devica
26 P v ZDA zdržek od mesa - Matilda iz Hackeborna, devica - Porfirij, škof
27 S Aleksander Aleksandrijski, škof - Matilda, devica - Porfirij, škof
- 28 N Prva postna nedelja (B)

Marec - Sušec

- 1 P Albin škof - Antonina, mučenka
- 2 T Neža (Janja) Praška, devica - Henrik (Hinko) Suzo, redovnik - Karel
- 3 S Kunigunda, cesarica - Marin, mučenec - Simplcij, papež
- 4 Č Kazimir, kneževič - Hadrijan, mučenec - Arkadij, škof in mučenec
- 5 P v ZDA zdržek od mesa - Janez Jožef od Križa, redovnik - Evzebij, m.
- 6 S Fridolin (Miroslav), opat - Koleta (Nika), devica - Marijan, mučenec

- 7 N Druga postna nedelja - Perpetua in Felicita, mučenki - Gaudioz
- 8 P Janez od Boga, redovni ustanovitelj - Janez Akvilski, duh. - Beata, m.
- 9 T Frančiška Rimska, redovnica - Gregor Niški, škof - Katarina Bol., d.
- 10 S 40 mučencev - Makarij, škof - Krescencij, muč. - Janez Ogilvie, š., m.
- 11 Č Sofronij, škof - Evlogij, mučenec - Konstantin, spokornik
- 12 P v ZDA zdržek od mesa - Doroteja (Rotija), mučenka - Maksimilijan, m.
- 13 S Kristina, dev. in muč. - Teodora (Božidara), mučenka

- 14 N Tretja postna nedelja - Matilda, kraljica - Florentina, opatinja
- 15 P Klemen Marija Dvoržak, redovnik - Ludovika de Marillac, redovnica
- 16 T Hilarij, oglejski patriarh, muč. - Tacijan (Tihomil), oglejski diakon, m.
- 17 S Patricij, škof - Gertruda (Jedrt, Jerica), devica - Jožef iz Arimateje
- 18 Č Ciril Jeruzalemski, škof in cer. uč. - Anzelm, mlajši, škof
- 19 P SVETI JOŽEF, mož device Marije - Sibilina, devica - Amancij, diakon
- 20 S Klavdija in tov. mučenci - Kutbert, opat

- 21 N Četrta postna nedelja - Nikolaj iz Flue, puščavnik - Filemon
- 22 P Lea, spokornica - Zaharija, papež - Katarina Genovska, spokornica
- 23 T Turibij, škof - Liberat (Svobodan), mučenec
- 24 S Dionizij in tov. mučenci - Katarina Švedska, redovnica
- 25 Č GOSPODOVO OZNANJENJE - Dizma, desni razbojnik - Humbert, o.
- 26 P v ZDA zdržek od mesa - Evgenija, mučenka - Ludgar, škof
- 27 S Rupert Salzburški, škof - Lidija, mučenka - Lazar, mučenec

- 28 N Peta postna nedelja - Sikst III; papež - Bojan, mučenec
- 29 P Bertold, redovni ustanovitelj - Ciril, diakon - Jona mučenec
- 30 T Amadej (Bogo) Savojski, knez - Janez Klimat, opat - Kvirin, mučenec
- 31 S Modest Gosposvetki, škof - Gvido, opat - Benjamin, mučenec

April - Mali traven

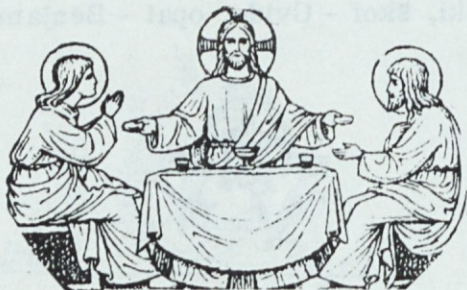
- 1 Č Hugo Grenobelski, red. ustanov. - Venancij, škof, mučenec
- 2 P v ZDA zdržek od mesa - Frančišek Paolski, redovni ustanov.
- 3 S Rihard, škof - Sikst I., papež - Agapa (Ljuba), mučenka

- 4 N Pasijonska nedelja ali Cvetna nedelja - Izidor Sev, š. in m.
- 5 P Veliki teden - Vincencij Ferreri, duhovnik - Irena (Miroslava), mučenka
- 6 T Viljem, opat - Marcellin, mučenec - Irenej Sirmijski, škof in mučenec
- 7 S Janez Krstnik de La Salle, red. ustanov. - Herman Jožef, redovnik
- 8 Č Veliki četrtek - Gospodova večerja
- 9 P Veliki petek - Gospodovo trpljenje in smrt - zdržek, post
- 10 S Velika sobota - Vigilija Velike noči

- 11 N VSTAJENJE GOSPODOVO - VELIKA NOČ - 1. velikonočna nedelja
- 12 P velikonočni ponedeljek - Lazar tržaški, škof, mučenec - Julij I., papež
- 13 T velikonočno torek - Martin I. papež, mučenec - Ida, devica
- 14 S velikonočna sreda - Valerijan in tov. mučenci - Lidvina, devica
- 15 Č velikonočni četrtek - Helena (Jelka), kraljica - Anastazija, mučenka
- 16 P velikonočni petek - Bernardka Lurška, devica - Benedikt J. Labre, sp.
- 17 S velikonočna sobota - Rudolf, muč. - Inocenc, š. - Fortunat (Srečko), m.

- 18 N 2. velikonočna nedelja ali bela nedelja - Apolonij, mučenec
- 19 P Leon IX., papež - Ema, redovnica, Dioniz, mučenec
- 20 T Hilda, devica - Teotim, škof - Sulpicij, mučenec - Neža Montepulčanska
- 21 S Anzelm, škof, cer. uč. - Konrda Parzham, redov. - Simeon, škof, m.
- 22 Č Leonid, mučenec - Aleksander (Saša), mučenec - Luka, mučenec
- 23 P Jurij, mučenec - Vojteh (Vojko), škof, mučenec - Gerard, škof
- 24 S Fidel Sigmarinški, duhovnik, mučenec - Melit, šk. - Honorij, škof

- 25 N 3. velikonočna nedelja - Marko, evangelist, Ermin, šk., m.
- 26 P Pashazij, opat - Franka Visalta, opatinja - Antonin, mučenec
- 27 T Hozana Kotorska, devica - Cita, devica - Kastor, mučenec
- 28 S Peter Chanel, duhovnik, muč. - Vital (Živko) m. - Ludvik M. Grignon
- 29 Č Katarina Sijenska, dev., cer. učiteljica - Peter Veronski, mučenec
- 30 P Pij V., papež - Jožef Cottolengo, red. ustanovitelj - Jakob, diakon

Maj - Veliki traven

- 1 S Jožef, delavec - Oriencij (Iztok), škof - Jeremija, prerok
- 2 N 4. velikonočna nedelja - Anastazij, škof, cer. uč. -
- 3 P Filip (Zdenko) in Jakob mlajši, apostola
- 4 T Florijan (Cvetko), mučenec - Cirijak, škof
- 5 S Angel, mučenec - Silvan, mučenec - Juta, spokornica - Gotard, škof
- 6 Č Dominik Savio, dijak - Evodij, škof - Benedikta, devica
- 7 P Gizela, opatinja - Domicijan, škof - Flavij, mučenec
- 8 S Viktor (Zmago) Milanski, mučenec - Bonifacij IV., papež - Dezider, šk.
- 9 N 5. velikonočna nedelja - Materinski den - Herma, u. sv. Pavla
- 10 P Antonin, škof - Gordijan in Epimah, mučenca
- 11 T Sigismund (Žiga), kralj - Mamert, škof - Ignacij Lakonijski, redov.
- 12 S Nerij in Ahilej, mučenca - Pankracij, mučenec - Domitila, mučenka
- 13 Č Servacij, škof - Peter Regalati, red. ustanov. - Mucij, mučenec
- 14 P Matija, apostol - Mihael Garicoits, red. ustanov. - Justina, muč.
- 15 S Izidor, kmet - Zofija (Sonja) - mučenka - Torkvat, mučenec
- 16 N 6. velikonočna nedelja - Janez Nepomuk, mučenec - Andrej B.
- 17 P Paskal Bajlonski, redovnik - Bruno, škof - Jošt, opat
- 18 I Janez I., papež, mučenec - Venancij, mučenec - Erik (Oroslav), kr. m.
- 19 S Celestin (Rajko) V., papež - Pudencijana, devica - Ivo, duhovnik
- 20 Č GOSPODOV VNEBOHOD - Bernardin Sienski, redovnik - Flavtila, spok.
- 21 P Krispin, redovnik - Valens, škof - Evtihij in tov. mučenci
- 22 S Renata, spokornica - Rjeta Kasijska, redovnica - Julija, devica in m.
- 23 N 7. velikonočna nedelja - Dezider (Željko), škof in mučenec
- 24 P MARIJA POMAGAJ - Socerb (Servul), tržaški mučenec - Suzana, m.
- 25 I Beda Častitljivi, duhov., cer. uč. - Gregor VII., papež
- 26 S Filip Neri, duhovnik - Lambert de Vence, škof - Pavlin, mučenec
- 27 Č Avguštin Canterburyjski, škof - Julij, mučenec
- 28 P German Pariški, škof - Bernard Menthonski, duhovnik - Just, muč.
- 29 S Maksim Emonski, škof, muč. - Teodozija, dev. in muč. - Maksim, š.
- 30 N BINKOŠTI - PRIHOD SV. DUHA - Ivana Orleanska, devica
- 31 P Marijino obiskanje - Petronila, devica - Kancijan in tov. muč.

Junij - Rožnik

- 1 T Justin, mučenec - Pamfil, mučenec - Enekon, puščavnik
- 2 S Marcellin, mučenec - Peter, mučenec - Erazem, škof in mučenec
- 3 Č Karel (Drago) Lwanga in ugandski mučenci - Klotilda, kraljica
- 4 P Frančišek Caracciolo, red. ustanov. - Kvirin, škof in muč.
- 5 S Bonifacij, škof in mučenec - Dorotej, mučenec - Svetopolk (Svetko), m.

- 6 N SVETA TROJICA - Norbert, škof, red. ustanov. - Bertrand Oglejski
- 7 P 10. navadni teden - Robert newminsterski, opat - Vilibald, škof
- 8 T Medard, škof - Viljem (Vilko), škof - Severin, škof
- 9 S Efrem Sirski, diakon in cer. uč. - Primož in Felicijan, mučenca
- 10 Č Bogumil, škof, Itamar, škof - Zaharija, mučenec
- 11 P Barnaba, sodelavec apostolov - Feliks (Sreško), mučenec
- 12 S Janez Fakundski, redovnik - Adelhajda, devica - Eskil, mučenec

- 13 N REŠNJE TELO IN REŠNJA KRI - Anton Padovanski, duhov. in cer. uč.
- 14 P 11. navadni teden - Elizej, prerok - Valerij, mučenec - Rudin, muč
- 15 T Vid (Vitomir), mučenec - Benilda, mučenka
- 16 S Gvido Kortonski, redovnik - Frančišek Regis, duhovnik - Beno, škof
- 17 Č Gregor Barbarigo, škof - Rajner, škof - Emilija Vialar, devica
- 18 P PRESVETO SRCE JEZUSOVO - Marcellijan, muč. - Amand (Ljubo), šk.
- 19 S Brezmadežno Srce Marijino - Romuald, kamaldolski opat

- 20 N 12. navadna nedelja - Očetovski dan - Florentina, devica
- 21 P Alojzij (Vekoslav) Gonzaga, redovnik - Evzebij šk. in mučenec
- 22 T Pavlin iz Nole, škof - Janez Fisher, škof, mučenec - Tomaš More, m.
- 23 S Agripina, devica in muč. - Zeno, mučenec - Jožef Cafasso, duhnik
- 24 Č ROJSTVO JANEZA KRSTNIKA - Kres - Nikita, škof, cer. uč. - Favst
- 25 P Eleonora, kraljica - Viljem (Vilko), opat - Doroteja (Rotija), devica
- 26 S Vigilij (Stojan), škof - Janez, mučenec - Pavel, mučenec - Pelagij, m.

- 27 N 13. navadna nedelja - Ciril Aleksandrijski, škof in cer. uč.
- 28 P Irenej (Hotimir), škof, mučenec - Potamijena, muč. - Marcela, muč.
- 29 T PETER IN PAVEL, apostola - Marcel, mučenec
- 30 S Prvi rimski mučenci - Emilijana, mučenka - Adolf, škof

Julij - Mali srpan

- 1 Č Estera, svetopisemska žena - Teobald, puščavnik - Rumold, mučenec
- 2 P Oton Bamberški, škof - Vital (Živko), mučenec - Proces, mučenec
- 3 S Tomaž (Tomislav), apostol - Bernardin Realino, redovnik

- 4 N 14. navadna nedelja - Elizabeta Portugalska, kraljica
- 5 P Anton Marija Zaccaria, duhovnik - Atanazij, muč. - Cirila, mučenka
- 6 T Marija Goretti, devica in mučenka - Bogomila, spokornica - Dominika
- 7 S Izaija, prerok - Edelburga, devica - Vilibald, škof
- 8 Č Kilijan, mučenec - Hadrijan III. (Jadran), papež - Akvila, mučenec
- 9 P Veronika Giuliani, opatinja - Brikcij, škof - Gorkumski mučenci
- 10 S Amalija (Ljuba), redovnica - Rufina in Sekunda, mučenki

- 11 N 15. navadna nedelja - Benedikt, opat - Olga Kijevska, kneginja
- 12 P Mohor in Fortunat, mučenca - Janez Gvalbert, red. ustanov. Jazon, m.
- 13 T Henrik I. (Hinko), kralj - Evgen, škof, mučenec - Joel in Ezdra, prer.
- 14 S Kamil de Lellis, red. ustanov. - Frančišek Solan, redov. - Bogdan, šk.
- 15 Č Bonaventura, škof, cer. uč. - Vladimir Kijevski, knez
- 16 P Karmelska Mati božja - Evstahij, škof, Vitalijan, škof
- 17 S Aleš, spokornik - Marcelina, devica - Vestina (Vesna), mučenka

- 18 N 16. navadna nedelja - Friderik (Miroslav), šk. in muč.
- 19 P Avrea (Zlatka), devica - Simah, papež - Arsen, diakon
- 20 T Marjeta Antiohijska, devica, mučenka - Elija, prerok - Avrelij, škof
- 21 S Lovrenc Brindiški, duhov. in cer. uč. - Danijel (Danilo), prerok
- 22 Č Marija Magdalena (Majda), svetopisemska žena - Teofil, mučenec
- 23 P Brigita Švedska, redovnica - Apolinarij, škof, muč. - Liborij, škof
- 24 S Kristina, devica, mučenka, Boris in Gleb, mučenka

- 25 N 17. navadna nedelja - Jakob starejši, apostol - Krištof, muč.
- 26 P Joahim in Ana, starši Device Marije - Valens, škof - Hijacint, š. in m.
- 27 T Klemen Ohridski, Gorazd in tovariši - Natalija (Božena), mučenka
- 28 S Nazarij in Celzij, mučenca - Samson (Samo), škof - Peregrin, duhovnik
- 29 Č Marta iz Betanije - Feliks in Beatrika, mučenca - Urban II., papež
- 30 P Peter Krizolog, škof, cer. uč. - Abdon in Senen, muč. - Angelina, kneg.
- 31 S Ignacij Lojolski, duhov. in red. ustanov. - Helena (Jelka) Švedska, m.

Avgust - Veliki srpan

- 1 N 18. navadna nedelja - Alfonz Ligvorij, škof in cer. uč. - Nada, m.
2 P Evzebij Vercellijski, škof - Štefan I., papež. muč. - Teodot, mučenec
3 T Lidija, makedonska žena - Peter Julijan Ejmard, duhovnik - Nikodem
4 S Janez Vianej, arški župnik - Tertulijan, mučenec
5 Č Posvetitev bazilike Marije Snežne - Ožbolt, kralj - Felicisim in Agapit
6 P Jezusova spremenitev na gori - Pastor, muč. - Just, muč.
7 S Kajetan, red. ustanov. - Sikst II., papež, in tovariši mučenci - Donat, m.
- 8 N 19. navadna nedelja - Dominik, red, ustanov. - Cirijak, Larg, m.
9 P Jaroslav (Verijan), mučenec - Peter Faber, redovnik - Emidgij, muč.
10 T Lovrenc (Lovro), diakon, mučenec - Pavla, mučenka - Asterija, muč.
11 S Klara (Jasna), devica - Tiburcij, mučenec - Suzana, mučenka
12 Č Hilarija, mučenka - Evplij, mučenec - Herkulan, škof
13 P Poncijan, papež, mučenec - Hipolit, duhovnik, mučenec - Radegunda
14 S Evzebij, mučenec - Marcel, duhovnik - Demetrij (Mitja), mučenec
- 15 N MARIJINO VNEBOVZETJE - Tarzicij, mučenec
16 P Štefan Ogrski, kralj - Rok, spokornik - 20. navadni teden
17 T Hijacint, redovnik - Liberat (Svobodan), opat, mučenec
18 S Helena (Jelka, Alenka), cesarica - Florijan (Cvetko), mučenec
19 Č Janez Eudes, red. ustanov. - Boleslav (Magnus), muč. - Ludovik T., šk.
20 P Bernard, opat, cer. uč. - Lucij (Svitko), mučenec - Samuel (Samo), prer.
21 S Pij X., papež - Fidel, mučenec - Baldvin, kralj - Sidonij (Zdenko), šk.
- 22 N 21. navadna nedelja - Marija Kraljica - Timotej in tov. muč.
23 P Roza iz Lime, devica - Filip Benizi, redovnik - Klavdij in tov. m.
24 T Bartolomej (Jernej), apostol - Avrea (Zlatka), mučenka
25 S Ludovil IX., francoški kralj - Jožef Kalasanc, red. ustan. - Patricija, d.
26 Č Rufin, škof - Ivana El. Bichier, red. ustanov.
27 P Monika, mati sc. Avgušтина - Cezarij, škof
28 S Avguštin, škof in Cer. učitelj - Hermes, mučenec - Pelagij, mučenec
- 29 N 22. navadna nedelja - Mučeništvo Janeza Krstnika - Sabina, mučenka
30 P Feliks (Srečko) in Adavkt, mučenca - Gaudencija, mušenka,
31 T Rajmund (Rajko) Nonat, redovnik - Pavlin škof

September - Kimavec

- 1 S Egidij (Tilen), opat - Verena, devica - Tamar, mučenec - Jozue
2 Č Maksima, mučenka - Antonin, mučenec - Kastor, škof
3 P Gregor Veliki, papež, čer. uč. - Evfemija, Tekla, Doroteja, mučenke
4 S Rozalija (Zalka) Viterbska, devica - Ida, spokornica - Monzes
- 5 N 23. navadna nedelja - Lovrenc (Lovro) Giustiniani, škof
6 P Petronij, škof - Favst, Makarij in tov. mučenci
7 T Regina, devica, mučenka - Bronislava, redovnica - Marko Križevčan
8 S Marijino rojstvo - Hadrijan, mučenec - Natalija (Božena), mučenka
9 Č Gorgonij, mučenec - Peter Klaver, redovnik - Kieran, opat
10 P Nikolaj Tolentinski, spokornik - Luka, mučenec - Pulherija, devica
11 S Prot in Hijacint, mučenca - Emilijan (Milko, Milan), škof - Danijel, šk.
- 12 N 24. navadna nedelja - Gvido, spokornik - Elbij, škof
13 P Janez Zlatousti, škof, cer. uč. - Amat (Ljubo), opat
14 T Povišanje sv. Križa - Notburga, devica - Krescencij (Rastko, m.
15 S Žalostna Mati božja (Dolores) - Nikomed, duhovnik, mučenec - Melita, m.
16 Č Kornelij, papež, mučenec, Ciprijan, škof, mučenec - Ljudmila (Milka)
17 P Robert Bellarmino, škof, cer. uč. - Rane sv. Frančiška - Lambert, m.
18 S Jožef Kupertinski, duhovnik - Irena (Mira), mučenka - Zofija (Sonja)
- 19 N 25. navadna nedelja - Januarij, škof, mučenec - Emilija, red.
20 P Suzana, mučenka - Kandida (Svetlana), mučenka - Vincenc, opat
21 T Matej (Matevž), apostol, evangelist - Jona, prerok
22 S Tomaž (Tomo) Villanovski, škof - Mavricij in tov. muč - Kandid, muč.
23 Č Marta Perzijska, devica, mučenka - Paternij (Domogoj), škof, muč.
24 P Marija, rešiteljica jetnikov - Gerard, škof - Pacifik (Gojmir), redov.
25 S Avrelija (Zlatka, Zora), devica - Sergij Radoneški, škof
- 26 N 26. navadna nedelja - Kozma in Damijan, mučenca - Nil, o.
27 P Vincenc Pavelski, red. ustanov. - Adolf in Janez, mučenca - Eleazar, p.
28 T Venčeslav (Vaclav, Večeslav), mučenec - Lioba (Ljubica), redovnica
29 S Mihael, Gabrijel, Rafael, nadangeli -
30 Č Hieronim (Jerko), duhovnik, cer. uč. - Zofija (Sonja), spokornica

Oktober - Vinotok

- 1 P Terezija Deteta Jezusa, devica - Remigij, opat
- 2 S Angeli varuhi - Teofil (Bogumil), spokornik

- 3 N 27. navadna nedelja - Evald, mučenec - Gerard, opat - Kandid, m.
- 4 P Frančišek Asiški, red, ustanov. - Petrnij, škof
- 5 T Marcelin, škof - Apolinarij, škof - Flavija, mučenka
- 6 S Bruno, red. ustanov. - Renato, škof - Fides, devica, mučenka
- 7 Č Rožnovenska Mati božja - Marko I., papež - Sergij, mučenec
- 8 P Pelagija, spokornica - Marcel, mučenec - Tajda, spokornica
- 9 S Dioniz Areopagit, škof, in tov. mučenci - Janez Leonardi red. ustanov.

- 10 N 28. navadna nedelja - Frančišek Borja, redovnik - Danijel, muč.
- 11 P Emilijan (Milko), škof - German, škof, mučenec
- 12 T Maksimilijan Celjski, škof - Edvin, kralj
- 13 S Edvard, kralj - Koloman, mučenec - Helidonija, devica
- 14 Č Kalist I., papež, mučenec - Gavdencij (Veselko), škof, muč.
- 15 P Terezija (Zinka) Velika (Avilska), cer. uč. - Avrelija (Zora), devica
- 16 S Hedvika, redovnica - Marjeta Alacoque, devica - Gal, opat

- 17 N 29. navadna nedelja - Ignacij (Igo) Antiohijski, škof, mučenec
- 18 P Luka, evangelist - Julijan, puščavnik
- 19 T Janez de Brebeuf, Izak, Jogues in tov. mučenci -
- 20 S Pavel od Križa, red. ustanovitelj - Irena (Miroslava), mučenka
- 21 Č Uršula, mučenka - Hilarion, opat - Celina, spokornica
- 22 P Bertila Moscardin, redovnica - Marija Saloma, svetop. žena
- 23 S Janez Kapistran, redovnik - Roman, škof - Severin, mučenec

- 24 N 30. navadna nedelja - Anton Marija Claret, škof, red. u.
- 25 P Krizant in Darija (Darinka), mučenca - Krišpin, škof in mučenec
- 26 T Lucijan, mučenec - Florij, mučenec - Rustik, škof
- 27 S Sabina, mučenka - Frumencij, škof - Vincenc, mučenec
- 28 Č Simon in Juda (tadej), apostola - Cirila, devica - Fidel, m.
- 29 P Narcizij, škof - Ermelinda, devica - Ferucij, mučenec
- 30 S Alfonz Rodriguez, redovnik - Marcel, mučenec

- 31 N 31. navadna nedelja - Volbenk (Bolfenk), škof - Kvintin, muč.

November - Listopad

- 1 P VSI SVETI - Cezarij, diakon, mučenec - Dacij, mučenec
- 2 T SPOMIN VSEH VERNIH RAJNIH - Marcijan, puščavnik
- 3 S Martin Porres, redovnik - Just, tržaški mučenec - Viktorin Ptujski
- 4 Č Karel (Drago) Boromejski, škof - Vital (Živko) in Agrikola, mučenca
- 5 P Zaharija in Elizabeta, starša Janeza Krstnika - Bertila, opatinja
- 6 S Lenart (Narte), opat - Sever, škof, mučenec - Demetrij (Mitja), škof

- 7 N 32. navadna nedelja - Ernest, opat - Engelbert, škof in muč.
- 8 P Deodat (Bogdan), papež - Bogomir (Mirko), škof - 4 kronani mučenci
- 9 T Posvečenje lateranske bazilike - Teodor (Božidar, Darko), m.
- 10 S Leon I. Veliki, papež, cer. uč. - Andrej Avellino, duhovnik
- 11 Č Martin (Davorin) iz Toursa, škof - Menas, puščavnik
- 12 P Jozafat Kuncevič, škof, mučenec - Emilijan (Mile), opat - Kunibert, šk.
- 13 S Frančiška Cabrini, devica - Stanislav Kostka, redovnik - Didak, red.

- 14 N 33. navadna nedelja - Lovrenc O'Toole, škof - Dufrij, škof
- 15 P Albert Veliki, škof, cer. uč. - Liopold, knez
- 16 T Marjeta Škotska, kraljica - Gertruda (Jedrt), devica - Otmar, opat
- 17 S Elizabeta (Jelica) Ogrska, redovnica - Hugo, šk. - Evfemija in Tekla, m.
- 18 Č Posvetitev bazilik sv. Petra in Pavla - Roman, diakon, mučenec
- 19 P Narsej, škof, mučenec - Barlam, mučenec
- 20 S Feliks (Srečko) Valoaški, redovnik - Edmund, muč. - Maksencija, d., m.

- 21 N KRISTUS KRALJ - Marijino darovanje - Albert, škof in muč.
- 22 P Cecilija (Cilka), devica, mučenka - Maver, škof, mučenec - Filemon, m.
- 23 T Klemen I. (Milko, Milovoj), papež, mučenec - Kolumban, opat
- 24 S Flora (Cvetka), devica, mučenka - Kolman, škof - Krizogon, mučenec
- 25 Č Zahvalni dan (v ZDA) - Katarina (Katica), devica, mučenka
- 26 P Silvester (Silvo), opat - Konrad, škof - Leonard (Lenart) Portomavriški
- 27 S Virgilm škof - Valerijan, škof - Fakund, mučenec

- 28 N Prva adventna nedelja - Začne se letni krog C - Katarina Laboure
- 29 P Saturnin, mučenec - Radbod (Radogost, Radivoj), škof
- 30 T Andrej, apostol - Justina, devica, mučenka

December - Gruden

- 1 S Eligij, škof - Natalija (Božena), spokornica - Ananija, mučenec
- 2 Č Herta, devica - Blanka, spokornica - Bibijana (Vivijana, Živka), muč.
- 3 P Frančišek Ksaver, redovnik - Kasijan, mučenec - Sofonija, prerok
- 4 S Janez Damaščan, duhovnik, cer. uč. - Barbara (Barica), devica, muč.

- 5 N Druga adventna nedelja - Saba, opat - Nikolaj Tavelič, muč
- 6 P Nikolaj (Miklavž), škof - Apolinarij, mučenec
- 7 T Ambrož, škof, cer. uč. - Jožefa Rosello, red. ustanoviteljica
- 8 S **MARIJINO BREZMADEŽNO SPOČETJE** - Remirij, opat
- 9 Č Valerija, mučenka - Peter Fourier, redovnik - Abel, očaj
- 10 P Melkijad, papež, mučenec - Loretska Mati božja - Evlilija, dev., muč.
- 11 S Damaz I., papež - Sabin, škof - Barsaba, mučenec

- 12 N Tretja adventna nedelja - Ivana Frančiška Šantal, red. ustanov.
- 13 P Lucija (Lučka), devica, mučenka - Otilija (Tilka), devica, Jošt, red.
- 14 T Janez od Križa, duhovnik, cer. uč. - Spiridion (Dušan), škof
- 15 S Kristina (Kristi), devica - Marija K. de Rosa, redovnica
- 16 Č Adelhajda, cesarica - Albina, devica, mučenka
- 17 P Lazar, škof - Olimpija, red. ustanoviteljica - Vivina, devica
- 18 S Teotim, mučenec - Bazilijan, mučenec - Gracijan, škof

- 19 N Četrta adventna nedelja - Urban V., papež - Favsta, spok.
- 20 P Evgen, mučenec - Makarij, mučenec - Dominik Siloški, opat
- 21 T Peter Kanizij, duhovnik, cer. uč. - Severin, škof
- 22 S Demetrij (Mitja), mučenec
- 23 Č Janez Kancij, duhovnik - Viktorija, devica, mučenka - Servul, spok.
- 24 P Sveti večer - Adam in Eva, prva starša - Hermina (Irma), devica
- 25 S **GOSPODOVO ROJSTVO, BOŽIČ** - Anastazija, mučenka

- 26 N **SVETA DRUŽINA** - Štefan, prvi mučenec - Zosim, papež
- 27 P Janez, apostol in evangelist - Fabiola, spokornica
- 28 T Nedolžni otroci - Antonij Lerinski, redovnik
- 29 S Tomaž (Tomislav) Becket, škof, mučenec - David, kralj
- 30 Č Rajner, škof - Evgen, škof - Liberij, škof
- 31 P Silvester, papež - Melanija, oparinjsa - Pavlina in tov. mučenci

HRISTUS na-tus est no-bis:
Ve-ni-te ad-o-re - mus!

Prezv. Alojzij Šuštar,

ljubljski nadškot in metropolit,
pri Mariji Pomagaj v Lemontu
in v Marquette-u na Baragovem dnevu 1981.

*Fotografija: Nadškofova prva maša in pridiga v ZDA
na ameriških Brezjah 2. septembra 1981.*

Foto AM

Ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar se je pripeljal v Lemont v sredo 2. septembra malo pred peto uro popoldan. Spremljalga je č. g. Jošt Martelanc, župnik pri Sv. Petru v Ljubljani. Pripeljal ga je p. Vendelin Špendov, ki je s kustosom p. Anastazijem Lovrenčičem sprejel nadškofa na O'Hare letališču. Najprej so se ustavili pri Sv. Štefanu za kratek počitek in okrepčilo. Nato so se odpeljali v Joliet v glavni urad KSKJ, zakaj kratek čas nadškofovega bivanja v Lemontu je bilo treba smoterno urediti. Nadškofa so sprejeli glavni predsednik KSKJ Edward Kučič in nekateri odborniki. V uradu je bil tudi časnikar krajevnega Herald News; naslednji dan je časopis poročal o tem kratkem obisku nadškofa Šuštarja in ga predstavil svojim bralcem.

Pri Mariji Pomagaj je nadškof najpreje maševal. To je bila njegova prva maša v ZDA, kar je omenil v homiliji. V začetku svoje homilije je pozdravil navzoče in pojasnil namen svojega obiska kanadskih in ameriških Slovencev.

Spored njegovega potovanja od 25. avgusta do 15. septembra je bil zelo natrpan. Njegova pot ga je vodila preko New Yorka v Toronto, Montreal in Hamilton ter Winnipeg, odkoder je prišel v Lemont. Ob svojem odhodu z brniškega letališča je dopisniku "Družine" pojasnil:

"Povsod po svetu je navada, da škofje obiskujejo svoje vernike po drugih deželah ali misijonarje iz svoje škofije v misijonskih krajih. Kakor je škofova dolžnost, da obiskuje duhovnike in vernike v domači škofiji, jim oznanja božjo besedo in obhaja z njimi evharistijo, se z njimi pogovarja in spoznava njihovo življenje, tako tudi

rojakov drugod po svetu ne sme pozabiti. Za majhen narod, kakor smo Slovenci, je to posebno velikega pomena. Pokojni nadškof Pogačnik, pokojni škof Držečnik, škof Jenko in škof Lenič so bili, nekateri že večkrat na obisku pri Slovencih v Ameriki in Kanadi. Sam sem takoj po posvečenju od številnih naših duhovnikov in vernikov iz inozemstva dobil vabila, naj jih čimprej obiščem. Na potovanjih se osebno srečam in pogovorim našimi duhovniki in verniki, jim prinesem pozdrave iz domovine in jim povem, da jih nismo pozabili. Upam, da bo ta obisk kakor vsa podobna potovanja nekoliko utrdil versko in slovensko zavest med našimi rojaki in njihovo povezanost z matično domovino."

Nadškof med obiskom ni delal razlik in se ni oziral na nekatere krivične očitke, ki jih imajo v domovini do raznih skupin Slovencev:

"Kot slovenski škof in dušni pastir grem na pastoralni obisk k slovenskim vernikom v tujini ne glede na njihovo osebno politično prepričanje. V okrožnici ljubljanske nadškofije sem v pismu sobratom duhovnikom prejšnji teden pod naslovom: "Ne smemo jih pozabiti" zapisal tudi tole: 'Povsod po svetu, tudi pri nas doma, doživljamo, kako ljudje ob ideoloških, svetovno-nazorskih političnih in družbenih razlikah iščejo in poudarjajo to, kar jim je skupno, ne da bi s tem hoteli zabrisati ali prelepiti razlike. Kjer vlada medsebojno razumevanje in spoštovanje, kjer pustimo drug drugemu svobodo njegovega osebnega prepričanja in sami zase uveljavimo in doživimo tako svobodo, je tudi ob večjih razlikah možen prijateljski stik in pogovor.' Vem, da nekateri

Med vstopno procesijo v Lemontu 3. septembra
Foto Tone Gaber ml.

Somaševanje slovenskih duhovnikov z nadškofom
Foto AM

obiske in stike, srečanja in pogovore tudi drugače razlagajo ali v njih iščejo ne vem kaj vse. Zato še enkrat poudarim, da gre za strogo verske in pastoralne obiske slovesnih dušnopastirskih postojank.”

* * *

Vse njegove pridige so bile homilije zgrajene podobno kot njegova prva v ZDA pri Mariji Pomagaj v Lemontu. Najpreje se je predstavil kot dušni pastir, ki je med nami v službi svojega pastirskega poklica. Slovenska Cerkev je univerzalna, kjer so iz nje izšli duhovniki in verniki, ki so sedaj v raznih delih sveta. Nato je obrnil naše misli in molitev h Kristusu, ki je pričujoč med nami v obhajanju evharistične skrivnosti. V tej skrivnosti nas hrani s kruhom božje besede in s Kruhom večnega življenja. To skrivnost je prikazal spodbudno, da bi vse navzoče pripravil na osebno srečanje s Kristusom do take mere, da ga vsak posameznik sprejme vase in v svoje življenje. V njegovih homilijah se je ponavljala beseda doživetje; to je pristno versko doživetje, v katerem je uresničen osebni odgovor na božji dar vere. Tako sem razumel njegove homilije, ki sem jih poslušal v Lemontu in Marquette-u.

Zaključek vsake homilije je imel dvoje misli: prva je bila praktično navodilo za vsakdanje življenje; pri tem je posebno omenil razmerje do bližnjega in pa družinsko življenje; druga pa je bila posvečena Materi božji - Mariji Pomagaj.

Z nadškofom so pri njegovi prvi maši v ZDA somaševali ti duhovniki: Jošt Martelanc, župnik pri Sv. Petru v Ljubljani, naš kustos p. Atanzij Lovrenčič, p. Tadej Trpin in p. Križolog Cimerman (oba pri Sv. Jožefu v

Jolietu,) msgr. Louis Baznik (Cleveland), Emil Hodnik (Abbosford, Wis.), Jožef Vogrin (Parkers Prairie, Minn.) in Karel Pečovnik (Perham, Minn.), Jožef Vovk in Jožef Cvelbar (oba iz Lake Panosoffkee, Florida). Pri maši je bil č. g. Franc Germovnik CM iz bližnjega De Andreis Seminary. Pri orglah je bil p. Vendelin Špendov. Po večerji je prišel č. g. Jožef Perčič iz Millerville, Minn.

Po maši smo imeli večerjo, pri kateri so bili vsi, ki so bili v cerkvi. Po večerji je bil razgovor, med katerim smo spoznali versko življenje v Sloveniji in dušnopastirske načrte za za bližnjo bodočnost.

* * *

V četrtek 3. septembra dopoldan je deževalo. Kljub temu smo obiskali romarske prostore in pokopališče. To priliko sem porabil, da sem spotoma potom prenosljivega zvočnika opisal zgodovino Lemonta, naše delo in naš program, posebno slovenska romanja in slovenske pobožnosti. Omenil sem tudi sodelovanje slovenskih šol pri Sv. Štefanu (Chicago) in pri Sv. Jožefu (Joliet) z našim programom. Na kratko sem nakazal namen mesečnika Ave Maria, posebno podpiranje dela za Baragovo beatifikacijo in raziskovanje slovensko ameriške dediščine.

Nato je nadškof v spremstvu kustosa p. Atanzija obiskal Šolske sestre na Mount Assisi. Ob enajstih dopoldan pa je bil sprejet b. avdienco pri nadškofu Johnu kardinalu Cody-ju; spremljala sta ga p. Atanzij in p. Vendelin.

Ob petih popoldan smo imeli kosilo, h kateremu so bili povabljeni slovenski duhovniki.

Ob sedmih je imel nadškof mašo za Slovence iz bližnje in daljne okolice. Najbolj oddaljena Slovenca pri nad-

Učence slovenske Slomškove šole (Chicago) Karel Remec (zgoraj) in učenka slovenske šole pri Sv. Jožefu (Joliet) Margie Čepon (spodaj) pozdravita nadškofa ob prihodu v cerkev Marije Pomagaj

Tone Gaber ml.

Prezvzišeni nadškof Alojzij Šuštar se zahvali za pozdrav

Foto Tone Gaber ml.

Škofovi maši sta bila g. in ga. Štefan in Jožica Zorc iz Rye, Colorado. Na koru je bil pevski zbor "Slovenska pesem" pod vodstvom p. Vendelina Špendova. Ob sedmih se je začela pomikati procesija duhovnikov, ki so spremljali nadškofa iz samostana v cerkev. Ob prihodu v cerkev je bil pozdrav nadškofa:

Karel Remec, učenec slovenske Šole v Chicagu:

"Prezvzišeni ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar, dobrodošli na ameriških Brezjah. Učenci in učenke slovenske Slomškove Šole pri Sv. Štefanu v Chicagu Vas lepo pozdravimo in prosimo, da se nas in naših staršev spominjate v molitvah. Podpirajte se naprej Baragovo zadevo. Poznamo božjega služabnika Friderika Barago in njegovo veliko misijonsko delo in želimo, da bi dosegel čast oltarja. Lepo se imejte tu med nami, kajti vsi smo ista slovenska družina."

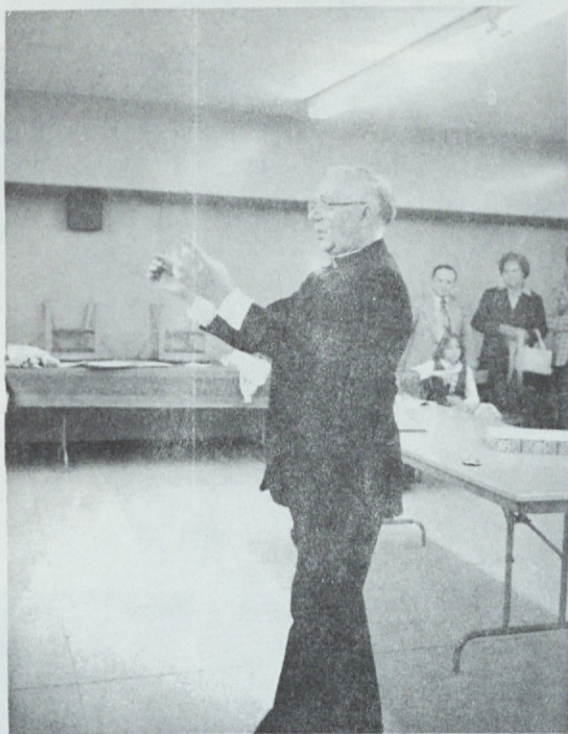
Margie Čepon iz Jolietu:

"Prezvzišeni ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar! Dobrodošli pri Mariji Pomagaj v Lemontu! Otroci slovenske Šole pri Sv. Jožefu v Jolietu smo Vam hvaležni za Vaš obisk. Želimo Vam srečno pot po Ameriki. Molite za nas, da bomo ostali zvesti slovenskemu narodu in Cerkvi."

Kustos p. Atanazij Lovrenčič je v svojem pozdravu omenil ljubljenske škofe, ki so obiskali ameriške Brezje. Nadškofa Šuštarja je pozdravil kot pastirja ljubljanske nadškofije. Želel mu je srečno pot in srečen povratak v Ljubljano. Spremljale ga bodo naše molitve.

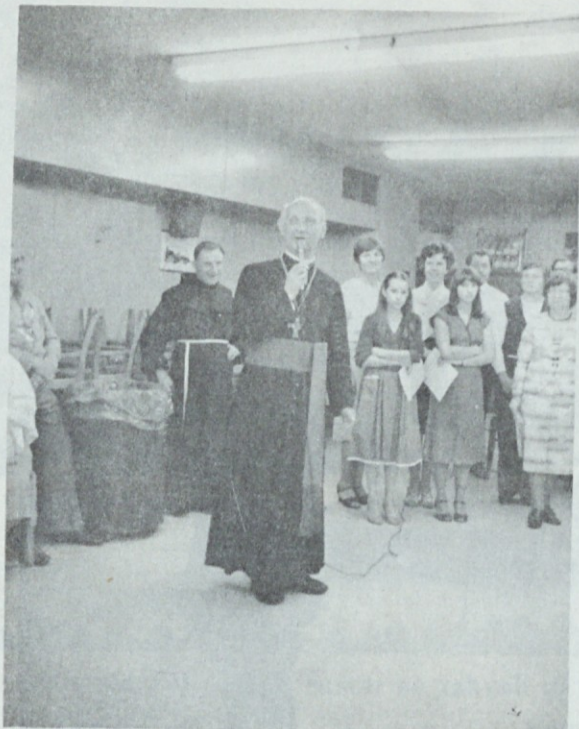

Nadškof se je zahvalil za sprejem in za prijazne besede. Pozdravil je vse v imenu slovenskih duhovnikov in ver-

Po maši je pevski zbor „Slovenska pesem“ pod vodstvom p. Vendelina Špendova OFM zapel nekaj pesmi v veselje nadškofa in navzočih

Foto AM

Nadškof je bil presenečen nad dobrim pevskim zborom.
 Iz obrazov lahko razberete veselo razpoloženje navzočih.

Foto AM

nega slovenskega ljudstva. Nato je obrnil misli navzočih k obhajanju evharistije pred Marijino podobo. Združeni bomo z vsemi našimi rojaki doma in po svetu, posebno s tistimi, ki so v bližini, a se niso mogli udeležiti tega srečanja. Prosil je, naj jim navzoči ponesejo njegove pozdrave in najboljše želje, posebno družinam. Posebej se je spomnil starih in bolnikov, ki niso mogli priti v Lemont.

Nato se je začela sveta maša z izpraševanjem vesti in kesanjem.

Homilijo pa evangeliju je začel z vero, da je Jezus med nami. V njegovem imenu smo zbrani okoli oltarja na ameriških Brezjah pri Mariji Pomagaj. Sledile so besede zahvale slovenskim frančiškanom za njihovo delo za slovenske naseljence in prav

tako Šolskim sestram, ki so v lepem številu zastopale svojo redovno skupnost pri nadškofovi maši. Spomnil se je tudi sobratov, ki počivajo na samostanskem pokopališču; izrazil je hvaležnost tudi pokojnemu škofu Rožmanu za njegovo neumorno dušnopastirsko delo med slovenskimi naseljenci.

Omenil je slovenske škofe, ki so obiskovali ameriške Slovence - Jegliča, Rožmana, Pogačnika, Držečnika, Jenka in Leniča, ki vse pozdravlja.

Zahvalil se je ameriškim Slovincem za zvestobo v veri, za povezanost s slovenskim narodom, za molitve in za vso pomoč in posebno, da so v narodnem svetišču v Washingtonu zgradili slovensko kapelo Marije Pomagaj.

Povedal je, da je prišel, da se udeleži obhajanja desetletnice Slovenske

Z nadškofom so se srečali tudi posamezniki. Vse fotografije razodevajo veselo razpoloženje. Zgoraj Marija in Andrej Remec, spodaj Frančiška in Jože Rus.

Foto Tone Gaber ml.

Nadškof se zahvaljuje za veselo in prijazno srečanje

Foto Tone Gaber ml. .

kapele ter Baragovega dne v Marquette-u. Baragov dan je bil tudi v Torontu in bo čez tri tedne v Šmartnem pri Kranju.

Na Baragov dan se spominjamo enega največjih Slovencev, enega največjih težakov za evangelij, ki je ravno v tej deželi prinesel pričevanje vernosti slovenskega naroda, notranjega in kulturnega in verskega in človeškega bogastva in to dajal tistim, ki so tega najbolj potrebovali. Upam, da bo Baragov dan v Marquette-u prekosal udeležbo, nas Slovence pa tudi brate in sestre v tej deželi še tesneje

povezal in vse tiste, ki se zanimajo za Baraga in bi radi njegovo dediščino, njegovo oznanjevanje uresničili v svojem življenju in se res z življenjem prizadevali tako, da bi res pred vesoljno Cerkvijo dobili svetnika, pričevalca in priprošnjika pri Bogu.

Tako naše srečanje je zares globoko doživetje iz teh razlogov: najprej, ker smo v doživljanju božje navzočnosti zbrani okrog oltarja; verujemo, da je takrat, ko se zberemo okrog oltarja, zares Kristus, naš Odrešenik, pravi Bog in pravi človek, med nami kot hrana za naše življenje, kot naša

Frančiška Martinčič s hčerko Alice (zgoraj) sta veseli osebnega srečanja z nadškofom. Spodaj: Anton st. in Ana Gaber v prijaznem razgovoru z nadškofom.

Foto Tone Gaber ml.

P. Fortunat OFM v razgovoru z nadškofom

Foto Tone Gaber ml.

pot in naša resnica in naše življenje in da nam daje novih moči, da ostane med nami, v naših družinah, v naših srcih in v vsem našem življenju. Zato vas prosim, bratje in sestre, ostanite zvesti temu Bogu, ki živi med nami. Ostali ste mu zvesti v hudih preizkušnjah v stari domovini, tako kot ste sprejeli to izročilo, dediščino od svojih staršev, vzgojiteljev in učiteljev in ste jo ponesli sem ter jo skušate izročiti svojim sinovom in hčeram. V trdni povezanosti z Bogom in med seboj, v zavesti, da Bog živi med nami in da mi živimo v njem in da hočemo ostati zvesti Bogu, Kristusu in njegovi Cerkvi, in to doživljamo in odkrivamo pri oltarju, kjer je bogastvo, kjer nam božja beseda odkriva bogastvo, smisel življenja, edino resnico, ki nas osvobodi, edino resnico, ki nam je luč v življenju in ki nam daje moči, da vztrajamo v tej resnici, četudi prihajajo različni drugi

učitelji, ki nam hočejo vsiliti druga mnenja. Ostanite zvesti resnici, ki jo uči božja beseda, ostanite zvesti božji besedi, naj božja beseda živi v vas in v vaših družinah in, če mogoče, tudi v slovenskem jeziku. Božja beseda v slovenskem jeziku je nekaj posebnega. Vi vsi veste, da daleč od domovine ni lahko ohraniti slovenski jezik. Božja beseda v slovenski govorici je nekaj takega, kar sega v globino srca. To je beseda življenja, beseda resnice, predvsem pa beseda ljubezni. To doživljamo ob oltarju kot ena družina, združeni v slovenskem občestvu. To nas povezuje. Mislimo na vas, molimo za vas, veseli smo vsakega vašega uspeha, vašega pričevanja za evangelij. Podpirajte nas s svojimi molitvami, s svojim zanimanjem, z bratskimi vezmi.

Kdor je šel po svetu, ve, kaj je dober človek, ki hoče biti prijatelj. Bomo taki dobri ljudje, ki drug

Dr. Franc ml. in Nandi Puc (zgoraj) in Anton ml. in Nežka Gaber
v razgovoru z nadškofom.

Foto Tone Gaber ml.

drugemu pomagamo, se med seboj podpiramo duhovno in materialno, da dajemo iz svojega notranjega bogastva, da živimo dediščino, ki smo jo prejeli v stari domovini, ki jo ohranjamo in ohraniti hočemo.

Že večkrat ste prišli v Lemont k Mariji Pomagaj. In Marija vas je vedno sprejela kot mati in vas povezovala med seboj in vas povezuje tudi sedaj. Spominjamo se naših božjih poti in Marija Pomagaj je med nami. In jo prosimo, naj ostane naša mati, naj nas podpira, naj nas spremlja in naj nam da tisto zvestobo, ki jo daje Bog in tiste ljubezni, ki nas povezuje med seboj.

* * *

To je vsebina nadškofove homilije. V njej so ohranjene misli in spodbude, ki jih vedno potrebujemo. V njej smo dobili zagotovilo, da hodimo po pravi poti, ko hočemo ohranjati tradicije, ki jih je Baraga prinesel v to deželo. To je dediščina, ki jo lahko samo z življenjem ohranjamo za pozne rodo-

ve. Nadškofova pridiga je bila preprosta, globoka in iskrena in je vsem segla globoko v srce.

Pred dhodom v Ameriko je nadškof poudaril, da je obisk kanadskih in ameriških Slovencev popolnoma dušpastirskega značaja. Zato je tudi naše opisovanje srečanj istega značaja. Radi bi ohranjali doživetje, ki nam jih prineslo to srečanje, a ni mogoče. Vendar nas bo spomin na te ure utrjeval v volji, živeti slovensko dediščino.

Po maši je imel pevski zbor vajo za Marquette, vendar so pevci in pevke prišli v Romarski dom, kjer je bilo domače in prisrčno srečanje z nadškofom. Vsi so bilo zelo veseli in zaupna domačnost, ki je prevladovala med vsemi, je preseгла vsa pričakovanja. H temu se je pridružilo še petje "Slovenske pesmi", ki je veselo presenetilo tudi nadškofa, ki ni pričakoval tako dobrega zbora v naši okolici. Razpoloženje, ki je vladalo v Romarskem domu ob tem srečanju potrdijo tiskane fotografije.

Nadškof Alojzij Suštar ob grobu škofa Friderika Barage

Foto Tone Gaber ml.

Slovenska maša v katedrali sv. Petra v soboto 5. septembra 1981. Z nadškofom Šuštarjen je somaševalo 5 škofov (nadškofov). Imena so objavljena na strani 30.

Pogled s kora med slovensko pontifikalno mašo

Srečanje ljubljanskega nadškofa in metropolita Alojzija Šuštarja v katedrali sv. Petra v Marquette-u s Slovenci je bilo najpomembnejše od vseh srečanj. Bilo je v soboto zvečer ob sedmi uri. Razlogi so naslednji:

Slovenci iz Kanade in raznih krajev ZDA so dobesedno napolnili katedralo, ki ima 600 sedežev. Nekateri so bili iz krajev, kjer nikoli nimajo službe božje v slovenščini. Prišli so, da se srečajo z vrhovnim pastirjem slovenske Cerkve, ki uživa ugled med Slovenci in mnogimi drugimi širom sveta.

Nadškof je maševal v slovenščini. Z njim so somaševali naslednji škofi:

Most Rev. Mark F. Smitt, škof v Marquette-u;

His Eminence James A. Hickey, nadškof v Washingtonu, D. C.;

Most Rev. Charles A. Salatka, nadškof v Oklahoma City;

Most Rev. Rembert G. Weakland, nadškof v Milwaukee;

Most Rev. Aloysius J. Wycislo, nadškof v Green Bay-ju.

Med slovenskimi duhovniki sobili ti somaševalci:

Rev. Msgr. Mathias Butala, Rev. Msgr. Frank Scheringer, Rev. Msgr. Louis Baznik in č. g.: Jošt Martelanc, Franc Kosem, p. Atanazij Lovrenčič, p. Lawrence Grom, p. Tadej Trpin (zadnji tri frančiškani), George Kuzma, Victor Tomc, Jožef Perčič, Karel Ceglar SDB, Franc Slobodnik SDB, Jožef Cvelbar, Ron Skufca (Marquette), David Stalzer.

(Možno je, da sem koga zgrešil.)

Pridiga nadškofa Šuštarja je bila homilija, kar pomeni, da je z mislimi božje besede 23. navadne nedelje združil s spominom na Baraga, njegovim misijonskim delom in zgledom

njegovega svetniškega življenja. Nekaj misli je posvetil 100letnici katedrale sv. Petra.

Nadškof se prizadeva za znastveno izdajo Baragovih del.

Vsaka njegova homilija je enako zgrajena.

Ob tej priliki je bila v katedrali sv. Petra prvič pontifikalna maša v slovenskem jeziku. V kripti katedrale počivajo prvi tri marquettski škofi, ki so bili Slovenci. Pontifikalna maša v slovenskem jeziku na tem svetem kraju ima svoj pomen. Nadškof Šuštar je pogosto zelo poudarjal zvestobo slovenskemu jeziku in slovenski tradiciji, to je dediščini, ki jo ohranjamo tako, da jo živimo. S tem je nehote osvetlil ugotovitev pokojnega škofa Rauscha, da je Baraga prinesel iz rodne Kranjske v Ameriko dragocene slovenske dediščine. Dal je spodbudo za gojitev slovenskega načina družinskega življenja. So gotove navade, ki jih je treba ohranjevati tudi v novi domovini in v sodobni družbi. Med te navade spada družinska molitev, zbiranje okoli mize za okrepčilo in razgovor, ki utrjuje medsebojne vezi. Ohranjevanje navad in družinskih obredov v določenih cerkvenih letnih časih in praznikih...

Omeniti je treba tudi sodelovanje pevskega zbora "Slovenska pesem". Pri pontifikalni maši v soboto zvečer je zbor pel slovenske cerkvene pesmi in Marijine pesmi. Mnogi so ga prvičkrat slišali in prvičkrat so lahko skupno z zborom peli, kar pri slovenskem petju ustvarja razpoloženje, ki se vtisne globoko v spomin. P. Vendelin ob takih prilikah vedno upošteva cerkveno občestvo in zna nuditi z izbiranjem pesmi hrano za čustveno razpoloženje, ki je skladno z obhaja-

P. Tadej Trpin OFM bere berilo med slovensko pontifikalno mašo

P. Atanazij Lovrenčič OFM bere evangelij med slovensko pontifikalno mašo

Foto Tone Gaber ml.

„Hvaljen Bog, Gospod veselja. Po tvoji dobroti smo prejeli to vino, tebi ga prinašamo: sad trte in dela človeških rok, naj nam postane duhovna pijača.“

Nadškofov spremljevalec č. g. Jošt Martelanc med oznanilom po maši

Foto Tone Gaber ml.

Počastitev oltarja s kadilom
v prvem delu evharističnega bogoslužja Foto Tone Gaber ml.

njem določene slovesnosti. V Marquette-u jebilo ob obhajanju stoletnice katedrale in Baragovega dne srečanje Slovencev ob navzočnosti najvišjega pastirja slovenske Cerkve. "Slovenska pesem" je v Lemontu in v Marquette-u dobro izpeljala svojo vlogo. To je bilo posebno vidno v Lemontu med prijateljskem srečanjem v Romarskem domu. Je pa to od pevcev in pevk zahtevalo precej napora, ki so ga radi doprinesli, saj ima njihov zbor namen ohranjati slovensko dediščino in gojiti slovensko kulturo.

V nedeljo se je slovenski zbor po-

vezal z domačim zborom in s tem pokazal svojo sposobnost. Petje so spremljale orgle in v nekaterih delih so se pridružile trobente, pozavne in bobni, kar je ustvarilo slovesno razpoloženje, ki je prevzelo celotno cerkveno občestvo in vplivalo na popolno tišino v trenutkih, ko jo sveto bogoslužje zahteva.

V cerkvi je zavladala popolna tihota, ko se je s kora oglasila v začetku evharističnega bogoslužja (po prinašanju darov) Sattnerjeva "Marija kako si lepa". P. Vendelin je zbral to pesem, ker je vedel, da bo za to priliko do-

segla svoj učinek in ustvarila marijansko razpoloženje ob melodičnem ponavljanju besede 'Marija'.

* * *

Nedeljska pontifikalna maša je bila dobro pripravljena. Vse dni je deževalo, v nedeljo dopoldan je bilo še vedno oblačno, popoldan pa je posijalo sonce, kar je tudi vplivalo na razpoloženje primerno za tako slovesnost.

Glavni mašnik je bil Most Rev. Edmund C. Szoka, nadškof v Detroitu. Navzoč je bil John kardinal Dearden, upokojen detroitski nadškof. Somaševalo je 25 škofov, med njimi nadškof Šuštar; somaševalo je tudi kakih 60 duhovnikov.

Homilijo je imel kardinal Dearden. Imam besedilo in upam, da jo bom lahko kmalu objavil v slovenskem

prevodu.

Ostale točke pontifikalne maše so prikazane v tiskanih fotografijah.

Prav tako tudi program med banketom.

Letno priznanje je dobil p. Fortunat Zorman OFM. Na plaketi, ki sem jo dobil, so te besede:

"For his continuous and varied efforts in behalf of the canonization of bishop Frederic Baraga The Bishop Baraga Association proclaims Father Fortunat Zorman, O. F. M. man of the year 1981".

Letos je Baragova zveza tuđu podelila podobno priznanje ženi, ki pospešuje delo za Baragovo zadevo. Dobila ga je Miss Agnes B. Rufus, direktorica za pospeševanje Baragove zadeve in tajnica Baragove zveze.

Pevski zbor „Slovenska pesem“ med slovensko pontifikalno mašo

Foto Tone Gaber ml.

Glavni mašnik pri pontifikalni maši 6. septembra 1981 je bil Most Rev. Edmund C. Szoka, nadškof v Detroitu. Z njim je somaševalo 25 škofov in okoli 60 duhovnikov.

Foto AM

Pogled s kora med pontifikalno mašo v nedeljo 6. septembra

Foto Tone Gaber ml.

Narodne naše med pontifikalno mašo

Mrs. James Jeske (na desni) bere prvo berilo, Miss Agnes Rufus (na levi) bere drugo berilo.

Njegova Eminenca John kardinal Dearden med homilijo na BD 1981

Direktor Baragove zveze Fr. Charles Streliek vodi letni sestanek BZ

Foto Tone Gaber ml.

Narodne noše med pontifikalno mašo ob stoletnici katedrale sv.
Petra v Marquette-u na Baragov dan 1981

Foto Tone Gaber ml.

Zgoraj: P. Vendelin Špendov OFM dirigira petje med slovensko pontifikalno mašo v katedrali sv. Petra 5. septembra 1981.

Spodaj: Helena Rozman spremlja petje „Slovenske pesmi“ na klavir med kosilom na Baragov dan 1981

Foto AM

Prevzv. nadškof James A. Hickey in prevzv. nadškof Alojzij Šuštar
med letnim sestankom BZ

Msgr. Louis Baznik, duhovni voditelj KSKJ, izročča dar KSKJ za BZ

Foto Tone Gaber ml.

Foto AM

GOVOR NADŠKOFA ALOJZIJA ŠUŠTARJA NA BARAGOVEM DNEVU 1981

Na letnem sestanku Baragove zveze, ki je bil v „The Great Lakes Rooms of Northern University“, je govoril ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar. Njegov govor objavljamo v slovenskem prevodu.

Vaša Eminenca Janez kardinal Dearden, prevzvišeni Mark Schmitt, naslednik škofa Barage, prevzvišeni nadškofi in škofi, prečastiti monsinjori, častiti duhovniki, dragi bratje in sestre v Kristusu.

Lahko si predstavljate moja čustva in hvaležnost Bogu, da mi je omogočil biti z vami tu v Marquette-u ob obhajanju letošnjega Baragovega dne v spomin škofa Ireneja Friderika Barage, svetniškega prvega škofa te škofije.

Res je, sedaj sem prvokrat stopil na to blagoslovljeno zemljo Amerike in le eno leto po mojem škofovskem posvečenju mi je že bila dana možnost, moliti ob grobu škofa Barage v kripti vaše lepo obnovljene katedrale.

Bilo je v resnici globoko čustveno doživetje, zakaj škof Baraga in jaz sva bila rojena v isti župniji. Njegova in moja rojstna hiša nista daleč narazen in oba sva bila krščena pri istem krstnem kamnu v Dobrniču, naši farni cerkvi.

Bil je tudi vir velikega veselja zame, pokloniti se spominu tega velikega sofarana pri njegovem grobu v tej deželi, ki je bila priča njegove apostolske gorečnosti; predstavil sem mu naš veliki načrt duhovne obnove v njegovi rojstni deželi. V svoji molitvi sem ga prosil, naj bo naš priprošnjik pri vsemogočnemu Bogu za to delo pokoncilске obnove slovenskega ljudstva, ki ga je tako zelo ljubil; čeprav je bil globoko zapleten v misijonsko delo med Indijanci, je vendar dobil čas za pisanje knjig v slovenskem jeziku za duhovno

dobrobit ljudstva v svoji rojstni domovini. To je vršil ne le zato, ker se je zavedal univerzalnosti Cerkve, marveč je tudi doživljal in živel to vesoljno bratstvo, po katerem so bili njegovi Slovenci v Evropi in njegovi Indijanci v Ameriki bratje in sestre in bil je duhovnik prav za vse te. Kar je tedaj začel, je globoko ukoreninjeno v bratstvu in - kot lahko vidite - raste globlje leto za letom.

Brez obotavljanja je škof Baraga lahko rekel z apostolom: "Vsem sem postal vse, da bi jih vsekakor nekaj rešil" (1 Kor 9, 22). Prizadeval se je, da bi bil "vsem vse": izobražen, kot do bili njegovi slovenski bratje, in neizobražen, kot so bili njegovi indijanski bratje. Tem zadnjim je hotel prinesti blagoslov kulture in ni se izogibal napore, da bi dosegel ta cilj. Njegovi življenjepisi so polni ganljivih prizorov, kako se je prizadeval in tudi trpel, da bi oskrbel knjige za svoje ljube Indijance. V tem prizadevanju ga lahko na gotov način primerjamo sv. Cirilu in Metodu, ki sta vršila isto tisoč let preje za Slované. Čeprav sta bila zelo izobražena Grka, nista hotela prinesti Slovanom helenistične kulture, marveč sta iskala trdne duhovne vrednote teh ljudstev in v te korenine sta vsadila krščansko vero. Baraga je delal isto. Bil je visoko izobražen in tudi on ni hotel prinesti slovenske kulture svojim Indijancem, marveč je iskal resnične duhovne vrednote Indijancev, da vsadi v te vrednote vero v Jezusa Kristusa. Njegova knjiga "Zgodovina, značaj, nravi in šege severnoameriških Indijancev" (History, Character, Moral Values and Customs of North American Indians), ki jo je napisal v slovenskem jeziku le šest let po svojem prihodu med Indijance v severnem Michiganu, to dokazuje.

A njegova želja "biti vsem vse" ga dela tudi čudovito sodobnega človeka: človeka, ki stoji na strani zatiranega ljudstva. Zogorčenostjo se je boril proti nepoštenemu postopanju in krivicam, ki so bile prizadete njegovim ljubim Indijancem od brezvestnih trgovcev in naseljencev in tudi od vladnih zastopnikov. Ni skrbel samo za krščanske Indijance, marveč se je boril za pravice vseh, kristjanov in poganov. Ali ne bi lahko danes oni, katerih civilne pravice še niso popolno priznane, videli v njem velikega in svetniškega zagovornika za svojo zadevo? Ali ne bi mogli imeti v njem priprošnjika, svetnika, ki bi razumel njihove bolečine in bridkosti, njihove pogosto obupne pogoje in bi bil njihov srednik pri vsemogočnem Bogu? Ali ne bi bilo primerno, da bi vsi zatirani širom sveta mogli moliti: sveti Friderik Baraga, zaščitnik pravic zatiranih, prosi za nas!

In to je, moji dragi bratje in sestre, končni cilj za katerega moramo delati. Veliko je bilo narejenega, a še mnogo je treba narediti. S svoje strani obnavljam obljubo, ki sem jo dal po svojem zastopniku na lanskem Baragovem dnevu v Jolietu, da bom naredil vse, kar lahko naredim za uspešen zaključek postopka za beatifikacijo. Združimo svoje moči, da bo čas skrajšan in bomo lahko ob koncu tega tisočletja dali ne le Baragovo podobo na oltar, marveč bomo tudi z veliko radostjo in češčenjem odkrili njegov blesteč zgled svetniškega življenja vsem Amerikancem in Slovencem in vsem ljudstvom vesoljne Cerkve.

Dr. Ludvik in Corinne Leskovar v katedrali sv. Petra

Foto AM

Direktor Baragove zveze sprejme dar za Baragovo zadevo od glavne predsednice SZZ Mary Muller

Foto Tone Gaber ml.

Baragova zveza je imenovala za „Man of the year 1981“ p. Fortunata Zormana OFM. Marquetteški škof Mark Smitt mu izroča plaketo.

Miss Agnes Rufus je prejela priznanje Baragove zveze za svoje uspešno delo za Baragovo zadevo. Letos je bilo prvokrat podeljeno tako priznanje ženski. Foto Tone Gaber ml.

ŽIVLJENJE IN DELO NADŠKOFA ŠUŠTARJA PRED ŠKOFOVSKIM POSVEČENJEM

DOM IN ŠOLANJE

Ko je papež Janez Pavel II. 26. feb. 1980 imenoval msgr. dr. Alojzija Šuštarja za ljubljanskega nadškofa in metropolita, je škof Stanislav Lenič v "Družini" (9. marca 1980) predstavil novega nadškofa s kratkim življenjepismo, katerega tu objavljamo:

Dr. Lojze Šuštar se je rodil 14. novembra 1920 v vasi Grmada nad Trebnjem očetu Alojziju in materi Mariji, rojeni Kukenberger, kot prvi izmed desetih otrok. Vas Grmada je takrat še pripadala župniji Dobrnič, kasneje je bila prefarana v Trebnje, kamor je mnogo bliže. Zato je bil novi nadškof krščen v Dobrniču pri istem krstnem kamnu kakor 123 let pred njim naš svetniški kandidat in misijonski škof Friderik Baraga, Šuštarjeva družina je bila trdna in verna kmečka družina. Veliko spoštovanje in ljubezen goji novi škof do svoje matere, ki je stara že 85 let in še veliko premoli za svoje. Pravi, da je povsem srečna le takrat, kadar se ob njej zberejo vsi otroci. Mati je novemu nadškofu od prvih dni živela evangelij in mu pridigala veliko bolj z zgledom kakor z besedo. Tako mu je posređovala globoko versko prepričanje za vse življenje. Ko je novi škof v Trebnjem dovršil pet razredov ljudske šole, so ga starši zaradi izredne nadarjenosti in pridnosti poslali v škofove zavode v Šentvid nad Ljubljano. Tam se je vseh osem let odlikoval med svojimi sošolci in leta 1940 naredil z odliko maturo na tej klasični gimnaziji. Še isto leto je vstopil v ljubljansko bogoslovno semenišče in je na teološki

fakulteti opravil prvi letnik filozofskih študij.

Jeseni leta 1941 ga je ljubljanski škof poslal v Rim v znani zavod Germanik, kjer je na Gregorijani dokončal filozofske in teološke študije. Dne 27. oktobra 1946 je bil v Rimu posvečen za duhovnika in na praznik Vseh svetih opravil tam tudi novo mašo.

ŠVICA - DRUGA DOMOVINA

Ko je leta 1949 dokončal študije v Rimu, se ga je lotila huda bolezen na pljučih. Prijatelji in dobrotniki so mu pomagali, da je odšel na zdravljenje v Švico. Tam je preстал hude operacije in bil dolgo med življenjem in smrtjo. To je bila posebna življenjska šola, ki ga je obogatila. Najbrž ima od takrat velik smisel za diakonija, strežbo potrebnim, saj je sam občutil pomoč dobrih ljudi, ki so mu stali ob strani in mu pomagali. Škof v starodavnem Churu ga je sprejel v službo in ga najprej nastavil za kaplana v znanem letoviškem kraju St. Moritz (1949 - 1951). Zatem je dobil mesto profesorja filozofije in verouka na liceju Maria Hilf v Schwyzu (1951 - 1963). Ko je zaslovel zaradi bistrine v učenju in pisanju, so ga povabili v Chur, kjer je jeseni 1963 začel bogoslovce predavati moralno bogoslovje. Vmes je bil tri leta (1965 - 1968) tudi ravnatelj semenišča. Leta 1968 je postal rektor nove Visoke bogoslovne šole v Churu. Tega leta ga je škof Johannes Vonderrach imenoval za škofovega vikarja. V tem času je mnogo predaval na boslovnih tečajih za laike v Zurichu in Baslu, in še na raznih bogoslovnih

tečajih po Švici, Nemčiji, Avstriji, Italiji in Franciji.

Ob vsem tem je opravljal še druge službe. Bil je referent za tisk pri Švicarski škofovski konferenci, predsednik uredniškega odbora tednika Kirchenzeitung. Več let je bil tudi predsednik tako imenovane mešane komisije, ki je urejevala razmerja med škofi in duhovniki. Znano je, da je bil duša najprej sinode v Churu, nato pa še skupne švicarske sinode 1972.

Od leta 1971 do 1976 je opravljal pomembno službo stalnega tajnika Sveta evropskih škofovskih konferenc (CCEE). Radi bi ga bili še in še obdržali v tej službi. Ostal je član tajništva. Kot tajnik CCEE je organiziral simpozij evropskih škofov v Churu. Je tudi član mnogih evropskih teoloških in filozofskih združenj.

Ves ta čas je veliko pisal. Izdal je več knjig, predvsem z moralnega področja. Nešteto je njegovih člankov po raznih revijah. V Švici so ga dobro poznali tudi necerkveni krogi, saj so ga povabili za revizijo švicarskega kazenskega zakonika.

DOMOVINA KLIČE

Čeprav je dr. Šuštar v Švici pogнал tako globoke korenine in so ga Švicarji imeli za svojega, saj so mu nekateri kar rekli "Der zweite Bischof von Chur", je vendarle ostal z vsem srcem in z vso dušo Slovenec. Švicarski Slovenci bi znali povedati, kako je z njimi vedno vzdrževal žive stike in jim vsestransko moralno in gmotno pomagal. Kakor hitro mu je bilo mogoče, je rad zahajal domov v Slovenijo, posebno na obisk k svoji materi. Z rajnim ljubljanskim nadškofom Antonom Vovkom sta se že

dogovarjala za vrnitev domov. Žal takrat to ni vilo mogoče. Škof Vonderach ga je na vsak način hotel še imeti v Škofiji. Preprosil je nato nadškofa Pogačnika, da mu je dovolil inkardiacijo v chursko škofijo.

Leta 1976 smo ga spet začeli vabiti domov. Vedno je rekel, da je pripravljen priti, če je to v resnici božja volja. Spet je bil vpisan v seznam duhovnikov ljubljanske nadškofije in prve dni januarja 1977 se je za stalno vrnil domov. Bil je te vrnitve resnično vesel. Sam je rekel, da se je v Švici kljub vsej naklonjenosti le čutil tujca, ker je domovina samo ena. Ljubljanski nadškof Pogačnik ga je januarja 1977 imenoval za stolnega kanonika in arhidiakona in nato so deževale še druge službe. Postal je referent slovenskih škofov pri Zvezi slovenskih višjih predstojnikov in predstojnic, teološka fakulteta ga je takoj povabila kot rednega profesorja-gosta in je predaval izbrana vprašanja iz moralne teologije. Prevezel je koordinacijo verskega tiska in jo uspešno vodil. Veliko truda je posvetil pastoralnim svetom po naših župnijah, pomagal je ustanoviti komisijo za diakonijo pri pastoralnem svetu in še bi lahko naštevali. Ves čas je veliko pisal v vse naše revije in časopise, še več predaval po raznih tečajih. Za Mohorjevo družbo je letos napisal knjigo o prenovi v Cerkvi po svetu...

Bil je iskan voditelj duhovnih vaj za različne stanove. Njegove duhovne vaje in njegove pridige so izrazito biblične. Dobro poznanje svetega pisma daje posebno moč njegovim besedam.

Nadškof mu je takoj izposloval iz Rima dovoljenje za izrednega birmovalca. To službo je dolga leta oprav-

ljal že v Švici. Tako je v treh letih obiskal že veliko naših župnij in se srečaval z našimi duhovniki in verniki.

Čeprav več ni v Švici, ga od zunaj še vedno vabijo kot predavatelja na simpozije in tečaje.

Še zdaleč nisem mogel zajeti v kratkem opisu osebnosti in delovanja našega novega nadškofa. Že iz povedanega pa si lahko ustvarimo prepričanja, da nas ima Bog resnično rad, ker nam ga je dal in obdaril s tako velikimi talenti. Še bolj pa nas ima rad, ker nam ga je vrnil in ga postavil na najvišje mesto v Cerkvi na Slovenijo.

32. REDNI VODITELJ ŠKOFIJE

Nadškof dr. Alojzij Šuštar je 32. redni škof ljubljanske škofije, odkar

jo je ustanovil papež Pij II. V zgodovini je bila ta škofija že enkrat za krajšo dobo nadškofija (pod cesarjem Jožefom II.). Če upoštevamo, da je bil takratni škof Mihael Brigido prvi nadškof, je dr. Šuštar za nadškofom Antonom Vovkom in dr. Jožefom Pogčnikom četrty ljubljanski nadškof.

Ljubljanska škofija je v temeljih spremenila značaj in področje svojega delovanja v času jožefinskih reform ob koncu 18. in 19. stoletja. Takrat je zajela vse ozemlje kranjske dežele. V nadškofijo jo je povzdignil papež Janez XXIII. leta 1961. Papež Pavel VI. pa je leta 1968 ustanovil za Slovenijo posebno "ljubljsko" cerkveno pokrajino, ki obsega poleg ljubljanske tudi mariborsko in koprsko škofijo. Kot metropolit jo vodi vsakokratni ljubljanski nadškof.

Ljubljanskemu nadškofu in metropolitu dr. Alojziju Šuštarju se zahvalimo za njegov obisk. To je zahvala v imenu mnogih, ki smo ob njegovih besedah doživljali gorečnost dobrega pastirja in toplino slovenske vemosti. Potrdil nas je v veri, da bomo zvesti Kristusu in njegovi Cerkvi, ako bomo ostali zvesti slovenskemu narodu. Baraga, ki se je svojim Indijancem tako približal, da je „vse vsem postal,” je do konca svojega življenja ljubil svoj slovenski narod. Prav od preprostega vernega ljudstva se je naučil, da je najbolj gotova pot do Boga pot, ki jo je materinska ljubezen začrtala v nas. Ta pot je trdna, ker je zgrajena na stoletnih skušnjah slovenske preteklosti. Naši predniki ki so hodili po njej, so vtisnili v slovensko dušo značilnosti, ki so nam drage, ker so del našega narodnega življenja. Kot urednik verskega mesečnika sem še prav posebno hvaležen nadškofu za vse njegove homilije, posebno pa za tisto, ki jo je imel v Lemontu 3. septembra, ker sem v njej dobil gotovost, da zvestoba tradiciji in slovenski duhovni dediščini, ki so ji slovenski misijonarji dali globino vesoljnosti, daje trdnost v današnji negotovosti. Zahvala Bogu in Mariji za to srečanje!

V spomin pokojnemu škofu J. Rauschu

Dne 18. maja 1981 je v Phoenix, Arizona, nenadoma umrl tamkajšnji škof James S. Rausch, star 52 let. Njegova mati je bila iz družine Omanov, ki so se proti koncu prejšnjega stoletja preselili iz Slovenije v ZDA; bili so v daljnem sorodstvu s pesnikom Francetom Prešernom. Rodil se je 4. septembra 1928 v kraju Albany, Minnesota, diplomiral je na St. John University in je bil posvečen v duhovnika 2. junija 1956. Nekaj let je deloval v domači škofiji St. Claud, ki jo je vodil od leta 1897 do 1914 Jakob Trobec, doma iz Loga pri Polhovem Gradcu. Leta 1970 je bil poklican v tajništvo škofovskih konferenc ZDA. 1972 je bil imenovan za generalnega tajnika teh konferenc in je bil imenovan 5. marca 1973 za naslovnega škofa Summe ter pomožnega škofa domače škofije St. Claud. Štiri leta pozneje je bil imenovan za rednega škofa škofije Phoenix.

Ameriški Slovenci se spominjamo pokojnega škofa Rauscha kot pridigarja na Baragovem dnevu 29. avgusta 1976. Tedaj je marquetteška škofija obenem obhajala dvestoletnico ZDA. To je bilo leto, ko so bile dediščine narodov, ki sestavljajo ameriški narod, sprejete za ameriško dediščino. Pridiga škofa Rauscha je naredila na Slovence močan vtis. V slovenskem prevodu je bila objavljena v Ave Maria, februar 1977, strani 37 do 40. Iz te pridige objavljamo stavke, ki se nanašajo na slovensko ameriško dediščino:

“... Začenjamo to obhajanje z vrsto osebne ganjenosti, zakaj ko še nisem bil dvanajst let star, me je veliki stric, monsignor Janez Oman, iz Clevelanda, prvokrat navduševal za kanonizacijo škofa Friderika Barage. Sedaj, kakih trideset let pozneje, se moramo znova posvetiti tej molitvi, da bo škof Baraga nekega dne res povzdignjen na oltar. Spominjam se tudi svojega slovenskega ozadja, ko sem poslušal lep slovenski zbor, ki je bogoslužju doprinala toliko lepote...”

... Ko prihajam na obisk v ta poseben del Amerike, ne morem biti brez ganotja zaradi velikih imen, ki prihajajo iz pretekle zgodovine tukajšnje Cerkve. ... Ni mi treba ponavljati imen, ki so vam znana - o tem sem gotov - imen misijonarjev, ki so premagovali sleherno oviro, pred katero so bili neizogibno postavljeni ob začetku srednjega področja Amerike. Eno ime pa mora biti posebno v časti med nami, zakaj zapustilo je pečat genija, gorečnosti, svetosti v srcih ljudi in v deželi, ki jo je ljubil. Škof Friderik Baraga ni tako poznan kot druge osebnosti zgodnje Cerkve, ... da on po pravici zasluži našo največjo čast in prosimo Boga, da bo prejel najvišjo čast Cerkve. Njegovo življenje je življenje čudovite žrtve, ki ga je privedlo iz dunajskih ulic v ameriško divljino in v življenje neutrudljivih sil, ki so ga nosile peš in v kanuju med indijanska ljudstva, ki so bila tu prva naseljena; življenje nadarjenosti in genija, ki je lahko dal indijanski jezik v slovar, v katekizem in v molitveno knjigo; in končno življenje duhovne veličine, ki je prižgala temne gozdove Michigana z razširja-

Pok. škof James S. Rausch

jočim ognjem vere. Prišel je sem, po besedah Henry-a Fehren-a, 'ne da bi ubijal ali plenil ali usužnjeval...', marveč da bi dal ljudstvu novo življenje, jih obogatil z božjimi blagoslovi, jih osvobodil praznoverja in jim dal svobodo božjih otrok'.

Danes se ga spominjamo s posebno radostjo, ker v letošnjem letu obhajamo začetke naše dežele in ustanovitev te republike... A tu na Gornjem polotoku so še bolj zgodnji začetki in še bolj vredni, da se jih spomnimo, pa tudi poznejši dogodki v gradnji Cerkve v Ameriki; tudi tem moramo posvečati svojo pozornost. Zelo redni od naših prednikov so bili v prvih trinajstih kolonijah, a naši očetje po krvi in veri so gradili ta del Amerike. Bili smo tu!

S posebno toplino se spominjam danes škofa Barage, zakaj med mnogimi misijonarji iz Francije, Nemčije, Španije in Irske je on na edinstven način prinesel v Ameriko dragocene slovenske dediščine iz svoje rodnje Kranjske. Kot mnogi izmed vas sem tudi jaz del te tradicije; pozdravljam ga z osebnim ponosom kot enega izmed arhitektov tako vere kot svobode v Ameriki. Pozdravljam ga predvsem za njegovo značilnost - njegovo svetost življenja - svetost moža, ki je dal svoje življenje za božje ljudstvo."

Friderik Baraga se je razlikoval od drugih misijonarjev, ki so prihajali iz

Francije, Španije, Nemčije in Irske. Ni deloval kot zastopnik kolonialne sile; v svojem misijonskem delovanju je nadaljeval gorečnost, ki ga je vodila v duš-nempastirstvu v domovini. Tam je spoznal trdnost vernosti, s katero je bilo prežeto mišljenje in ravnanje preprostega ljudstva. To so bile tradicije, ki so nastajale in se razvijale tekom stoletij. V nje je bila vtisnjena trdota in tudi krutost položajev in dogodkov preteklih stoletij. Tradicija ali izročilo je preha-jalo iz roda v rod in krščanski vernosti dalo slovenske značaje. Slovenska ver-nost je bila znana že v 12. stoletju, da je celo nemški zgodovinar Helmold, ki je živel v daljni Prusiji, zapisal: "Karantanci (Slovenci), sosedje Bavarcev, so ze-lo pobožni ljudje. Ni ga naroda, ki bi bil tako vdan Bogu in svojim duhovnikom, kakor je ta" (J. Gruden: Zgodovina slovenskega naroda, stran 157). Baragovo delo za slovensko ljudstvo je bilo odgovor na njihovo vernost, kar pomeni v prvi vrsti upoštevanje njihovih verskih potreb, zunanjih izrazov njihove vernosti in pobožnosti. Prisluhnil je njihovemu verskemu mišljenju in čustvovanju.

V slovensko vernost sta se najbolj vtisnili dve skrivnosti iz evangelija: Mari-jino božje materinstvo in Marija spremlja svojega Sina na križevem potu in Marija stoji na Kalvariji pod križem. Oboje je vtisnilo tudi svoje znake v podobo slovenske matere v književnosti. Slovenske matere so poznale Marijino ljubečo skrb za svojega Otroka posebno, ko so same treteplate za svoje otroke v času turških roparskih pohodov; takrat so pogostokrat zgubile otroke, ki so bili odpeljani v sužnost ali pa nečloveško pomorjeni vpričo svojih mater. Razumljivo je, da so v takih in podobnih dogodkih premišljevali Kristusovo trpljenje ter bolečine žalostne Matere božje. Baraga je zelo ustregel ljudstvu, ko je v farni cerkvi v Metliki slovesno vpostavil križev pot. Ljudstvo mu je postalo zaradi tega vdano in hvaležno. Blagoslov križevega pota je naredil na Barago globok vtis. Ob tej pobožnosti se je njegova notranjost srečala in doživela pobožnost vernega ljudstva do Gospodovega in Marijinega trpljenja.

Poznati moramo razmere za časa Baragovega delovanja, da v njem zasledimo vpliv tradicije na način njegovega dušnopastirskega dela in misijonarjenja. Ba-raga jih je sprejemal, ko se je bližal slovenskemu ljudstvu v svojem delu. Stiske in potrebe ljudstva, njihova lakota po božji besedi in sv. obhajilu so bile zanj glas božji, ki ga je klical k posebnemu načinu dela, v katerem se je dvignil nad povprečnost svojih duhovniških sobratov. Svoje poklicno delo je znal prilagoditi potrebam časa, a ne tako, da bi se uklonil duhu časa in javnega mnenja. Kot duhovnik je imel poseben čut, da je spoznal, kaj ljudstvo, ki je bilo sredi janzenizma, upravičeno pričakuje od duhovnika. To je vidno v njegovem delu v Šmartnem pri Kranju in v Metliki. Baraga je bil dušni pastir sleherni trenutek in v vsakem položaju. Ljudje so to opazili in oblegali njegovo spovednico ter prihajali k njegovim pridigam in h krščanskemu nauku. Ni določal, kdaj bo delal za ljudstvo, porabil je vsako priliko, da jim je nudil, kar je zanje prejel od Boga. Vodil je pobožnosti, ki tedaj niso bile v navadi. V molitvi z ljudmi, med pridiganjem in spovedovanjem je zaslutil in odkril trdnost in preprostost verno-sti slovenskega ljudstva. Spoznal je, da vernost oblikuje preproste ljudi. V teh je odkril "male", ki razumevajo božje razodetje (prim. Mt 11, 25; Lk 19, 21). Baraga se je prilagodil ljudstvu, z ljudstvom je molil in iz preprostosti njihove

vernosti je zase dobil spodbudo in hrano za svoje duhovno življenje. Duhovniško delo za ljudstvo ga je posvečevalo.

* * *

Med slovensko tradicijo spadajo tudi romanja. Romajo tudi verniki drugih narodnosti, a Slovenci so dali romanjem svoje značilnosti. Ko so naši predniki sprejeli krščanstvo, so bili brez svojih duhovnikov. Z duhovniki, ki so skrbeli zanje, so se srečali zelo redko. Prve fare so bile velike; tedanji župniki so potovali iz kraja v kraj, da so v določenem času obhodili svojo faro. To je zelo vplivalo, da so ob gotovih časih romali v verska središča, ki so bila pogostoma združena z Marijino božjo potjo. Med potjo so skupno opravljali razne pobožnosti in imeli tudi razne običaje. Romarske pobožnosti so zelo pospeševale ljudske pobožnosti, ki so značilne za slovensko vernost. Te so bile pomembne, zakaj župnije v Sloveniji so na deželi še danes obširne. Župnija je imela številne podružnice, pri katerih so verniki brez duhovnika opravljali skupne pobožnosti.

Turizem danes precej vpliva na romanja, ker romarske skupine vključujejo v svoj program, kar ne spada k romanju. Pozabiti ne smemo, da so romanja nastala, ko turizem še ni bil razvit. Danes večje skupine lahko romajo na zelo oddaljena božja pota. So pa še skupine, ki tudi daljšo pot, npr. 6 do 7 ur vožnje z busom, porabijo za molitev, petje verskih pesmi, spodbudne razgovore in govore ter oddih. Pobožnosti romarjev so tudi vplivale na družinsko molitev: ponavljali so prošnje, za katere so molili med romanjem. To je en primer, kako se ustvarja tradicija, ki je izraz pobožnosti in vernosti ljudstva. Duhovnik, ki je v tem razumel ljudstvo, si je pridobil zaupanje, Baraga je bil tak duhovnik, a ne le zato, da bi ustregel ljudstvu; sam je doživljal, da ga Bog vodi k sebi po poti preprostosti. Ta pot je bila uresničena v preprosti vernosti ljudstva, kateremu je bil dušni pastir. Ta vernost je bila preizkušena v težkih okoliščinah pretekle zgodovine. Ne trdim, da se je Baraga v podrobnosti tega zavedal, a gotovo je čutil, da je glas ljudstva glas božji. Razumevanja, ki ga ni dobil pri duhovnih sobratih, je dobil v ljudstvu, ki je s hvaležnostjo sprejemalo, česar jim po učenju janzenističnih bogoslovnih profesorjev ne bi smel nuditi. V ljudski pobožnosti je dobil dopolnilo svojega duhovniškega poklica.

Romanja so tako prišla v navado, da so v nekaterih krajih romali tudi v bližnje podružnične cerkvice, kjer je bila maša samo na določene dneve, navadno na godovni dan patrona ali pa v nedeljo po godu. Nekatero podružnično cerkve so bile združene s spominom na kak krajevno pomembno dogodek, včasih tudi z zgodbo legendarne vsebine. Legendarne zgodbe v takem primeru pojasnjujejo ljudsko vernost. Maša v podružnični cerkvi je bila za nekatere prilika za kratko romanje.

Duhovnik ni duhovnik zase, marveč za vernike, ki mu jih vodstvo Cerkve zaupa v skrb. V cerkvenem jeziku se imenuje služabnik božji, kar pomeni služabnik božjega ljudstva, za katere je po zakramentu svetega reda (mašniškega posvečenja) izvrševal svete skrivnosti odrešenja. Baraga je veroval, da je duhovnik za ljudstvo, ki mu je zaupano. V duhovniškem delu duhovnika je vera kot krepost močna sila v opravljanju svete službe. Baraga se je zavedal dolžno-

sti, ki mu jih je nalagal poklic duhovnika in misijonarja. Odtod njegova gorečnost v spovednici, na prižnici, v pobožnostih, ki jih je opravljal z verniki, in vztrajnost na njegovih misijskih potovanjih. Samo duhovnik ve, kaj pomeni, biti posredovalec odrešilnih milosti in se v izvrševanju te službe srečavati z ljudmi, ki jih je milost privedla k njemu. Tako srečanje pušča v obeh, posebno pa v duhovniku, svoje sadove. Duhovnika delo za božje kraljestvo v ljudeh posvečuje. To posvečenje ni namenjeno samo njemu, marveč tudi rasti božjega kraljestva v drugih. Z vernostjo slovenskega ljudstva je bila združena večstoletna tradicija pobožnosti in zaupanja do Marije. Katoliški teologi bi potrdili, da je vdanost do Matere božje zaščita pravovernosti. Protestantske denominacije, ki so opustile in zavrgle češčenje Marije, več ne verujejo v Kristusovo božanstvo. Zvestoba v pobožnosti do Marije v vseh težkih časih in verskih krizah je ohranjala vdanost slovenskega ljudstva katoliški Cerkvi. To je možno pojasniti in dokazati z mnogimi zgodovinskimi dejstvi.

Vsak narod da apostolskemu izročilu, ki ga oznanja in varuje Cerkev, svoje značilnosti. Apostolsko izročilo je nauk in življenje Cerkve. Po življenju raste razumevanje razodetja in svetih skrivnosti, ki jih cerkveno občestvo obhaja, Verniki jih tudi razmišljajo v svojem srcu in skladno z njimi živijo (prim BR 8), Slovensko ljudstvo je šlo stoletja skozi razne nevarnosti in težke preizkušnje. Nprestano se je moralo boriti za svoj obstoj. Velika opora jim je bila njihova vernost, ki se je v nevarnostih in stiskah poglobljala in utrjevala. Vernost jih je nagibala k molitvi. Zvesti v molitvi so razvili razne pobožnosti, ki so jim bile v oporo v stiskah in nadlogah. Tako se je poglobljala njihova vernost in - kot pravi Konstitucija o božjem razodetju - rastlo razumevanje "izročeni stvari" ali apostolsko izročilo. Tako se ohranja in utrjuje stanovitnost v veri, ki dobiva poseben izraz v vdanosti Cerkvi. To je na razne načine izraženo v slovenski vernosti in na zunaj izraženo v slovenskih tradicijah. Take tradicije je Baraga prinesel iz Slovenije v Ameriko. Opazne so bile v njegovem duhovniškem življenju in misijonakem delu. Pod tem vidikom bi lahko pregledali njegovo stanovitnost v njegovih misijskih naporih tudi takrat, ko je bilo treba premagovati hude napore in nevarnosti. Kolikokrat se je znašel v okoliščinah, ko je bil več kot zadosten razlog, da opusti molitev brevirja, a Baraga ga je molil tudi ponoči ob svetlobi, ki je prihajala od ognja, ob katerem se je grel. V zaupanju, ki ga je dobilo ljudstvo do njega v Šmartnem pri Kranju in v Metliki, je spoznaval pota božjega usmiljenja, ki vodi ljudi k duhovniku. Zato je bil vedno pripravljen na vse napore, kadar so ga ljudje potrebovali kot izvrševalca skrivnosti odrešenja. Kot so morali naši pradedje premagovati dolgo časa velike razdalje, da so prišli do duhovnika, tako je Baraga prehodil v vseh vremenskih pogojih dolge razdalje, da je prišel do tistih, ki so ga želeli srečati kot duhovnika. Tako bi lahko primerjal in vsaka primerjava bi pokazala, da je Baraga kot misijonar resnično prinesel iz rodne Kranjske v Ameriko dragocene slovenske tradicije.

Na to sem se spomnil, ko mi je duhovnik, ki je rad zahajal na počitnice v zapadni del Baragovega misijona, povedal: Ko si prišel tja zvečer okoli šeste ure, si takoj vedel, da si v slovenski naselbini, zakaj iz hiš se je slišala molitev: "Češena si Marija...". Tako je molila tudi mati pokojnega škofa Rauscha. F.

Lemont ob 10letnici Spominske kapele v Washingtonu

UVOD

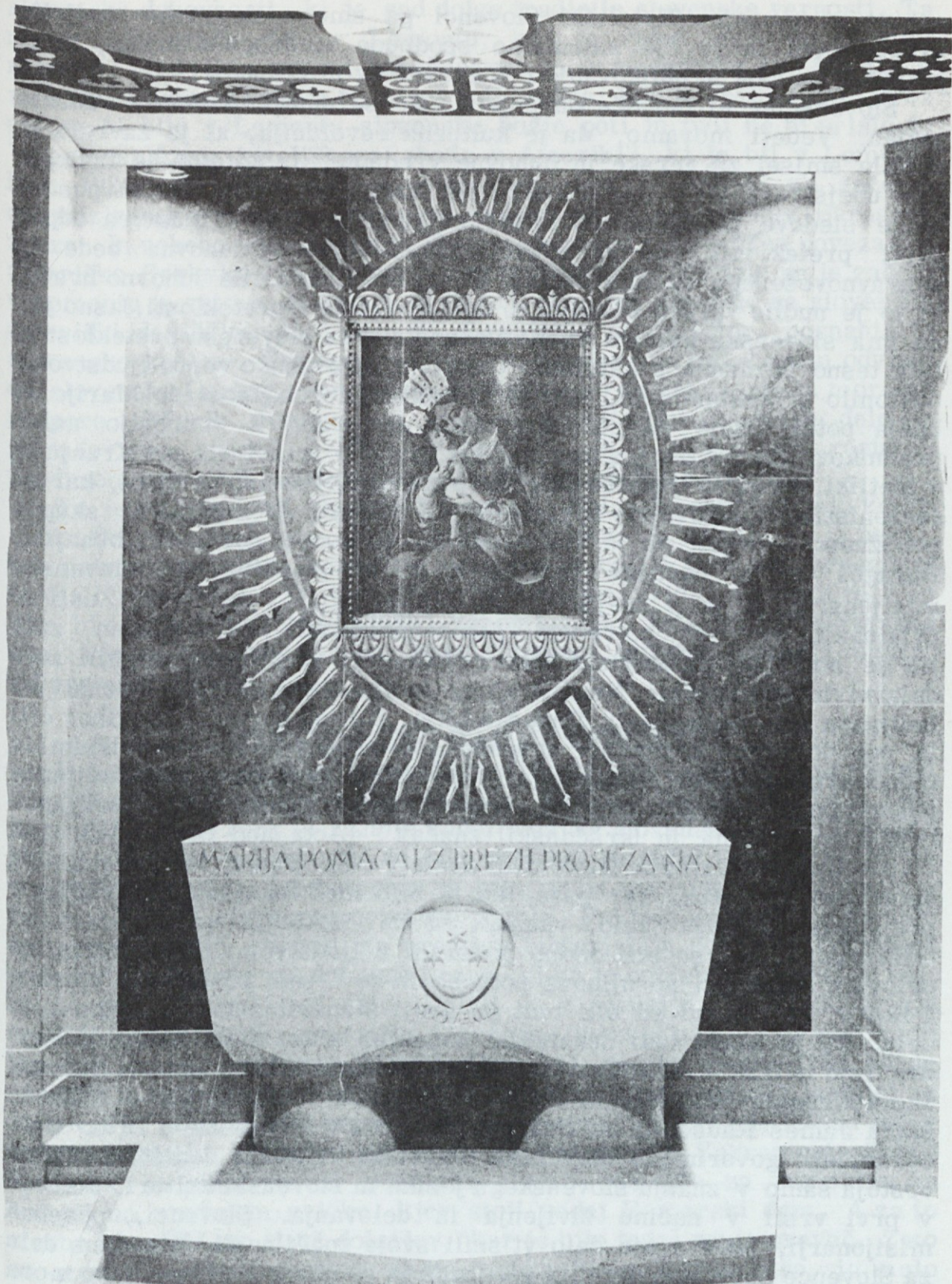
Na praznik Marijinega vnebovzvetja 15. avgusta 1981 je bilo deset let, kar je bila posvečena spominska kapela Marije Pomagaj v narodnem svetišču Brezmadežne v Washingtonu, D.C.. Spominska slovenska kapela stoji v cerkvi, ki so jo gradili katoličani ZDA. Podoba Marije Pomagaj v tem svetišču je simbol slovenskega doprinosa h razvoju in graditve katoliške Cerkve v tej deželi. Ta kratek spis naj bo posvečen spominu vseh slovenskih misijonarjev in vernikov, ki so v prejšnjem stoletju doprinašali svoj ogromen delež k polaganju temeljev katoliške Cerkve v tej obširni deželi. To je bil duhovni doprinos, katerega se bomo spomnili v tem spisu, bil je pa tudi finančni prispevek, ki so ga naši predhodniki zaslužili s težkim delom in v težavnih okoliščinah. Naj to ponazorim samo z enim primerom. V nedeljo 5. oktobra 1879 bi moral nastopiti svojo škofovsko službo škof Janez Vrtin, tretji slovenski škof v Marquette-u. Tri dni prej je nekdo zažgal njegovo katedralo sv. Petra. Vrtin je bil komaj 35 let star, ko je postal škof, ob smrti je bil star 55 let. Ob začetku svoje škofovske službe je začel graditi katedralo, ki je stala sto tisoč dolarjev. Pri tem mu je priskočil na pomoč njegov oče Jožef Vrtin, ki je bil trgovec. Katedrala je bila posvečena v nedeljo 27. julija 1890. Oče škofa Vrtina, ki je umrl leta 1893, je sinu škofu Janezu zapustil vse svoje premoženje. Škofov starejši brat Jožef je umrl 1895. Tako je škof Vrtin postal glavni dedič vse Vrtinove zapuščine. Škof Vrtin je z zapuščino plačal ves dolg, ki ga je naredil z gradnjo in opremo katedrale. Tako je ena slovenska družina plačala katedralo škofije, ki so jo od 1853 do 1899 vodili trije slovenski škofi. Škof Vrtin je pa doprinesel tudi velik duhovni delež k rasti in utrditvi svoje škofije. Ko je postal škof, je imel 18 duhovnikov, ob svoji srebrni maši 1891 jih je imel nad 50. Njegovega pogreba se je udeležilo 75 škofijskih duhovnikov. Ta spis bo pokazal, zakaj to omenjam v uvodu. Brez delovanja slovenskih duhovnikov pri razvoju Cerkve v ZDA in brez sodelovanja slovenskih vernikov, ki so podpirali slovensko ameriško duhovščino, ne bi bilo leta 1924 med katoliškimi Slovenci razpoloženja za ustanovitev ameriških Brezij v Lemontu. Čeprav je ob prvih začetkih Lemonta sodelovalo le nekaj frančiškanov in peščica slovenskih vernikov, je celotna slovenska katoliška Amerika takoj sprejela misel, ki je prišla iz Lemonta: tu imamo Slovenci "ameriške Brezje". Zato se ob desetletnici posvetitve spominske kapele v narodnem svetišču v Washingtonu, D.C., spominjamo tudi Lemonta.

SEDANJI LEMONT

V zadnjih letih je veliko govorjenja in pisanja o ohranjanju slovenščine in slovenske kulture med ameriškimi Slovenci. Vzrok tega je v preplahu, ki je nastal zaradi neznanja slovenskega jezika med drugo, še bolj pa med tretjo in naslednjimi slovenskimi generacijami. Otroci staršev, ki ne obiskujejo prostovoljne slovenske šole, ki deluje v nekaterih slovenskih farah, ne berejo slovenskih listov in časopisov. So še slovenske družine, v katerih govorijo slovensko, a so vedno bolj redke. Po drugi strani pa se je poživilo zanimanje za slovensko folkloro in tudi povpraševanje po učbenikih slovenskega jezika je večje kot v preteklosti. Na dveh ali treh univerzah so v zadnjih letih začeli poučevati slovenščino.

V nekdanjih slovenskih naselbinah so se naselile druge narodnosti. Zato je vedno manj slovenskih hišnih lastnikov. Kadar je človek materialno prizadet, bolj čuti izgubo kot ob zginjanju kulturnih vrednot. Poleg tega prevzema vse medsebojne odnose v družbi neka negotovost. Tudi ta položaj je vplival na poživiljeno zanimanje za slovenščino in slovenske kulturne vrednote. Ko človek zboli, spozna, da potrebuje pomoči. V kulturnem življenju je podobno. Ko se ustavlja in odmira, je lažje začutiti, da nam nekaj manjka. V takem položaju je treba nekaj ukreniti. Reševati je treba, kar se rešiti da. Zato se je v zadnjih letih med Slovenci zelo razvila družabnost. V slovenskih naselbinah prirejajo kosila v razne dobre namene in vsa so dobro obiskana. Toda to neznanja slovenščine ne bo utrdilo in tudi ne poživilo zanimanja za slovenske kulturne vrednote.

Nekatere skupine se ozirajo v domovino in iščejo pomoči. O tem ne nemeravam razmišljati, ugotoviti pa hočem samo to, da ameriški katoliški Slovenci ne moremo biti odvisni od slovenske Cerkve. Samo do gotove mere in v nekaterih zadevah nam je lahko vzor. Ni treba dokazovati, da Cerkev v Sloveniji ne uživa popolne svobode. Zato so naše odgovornosti v ZDA, kjer vlada popolna verska svoboda in je Cerkev ločena od države, večje in drugačne kot jih imajo duhovniki in verniki v Sloveniji. In kadar govorimo o Lemontu, kot slovenskem središču, imamo v duhu pred seboj slovenske verske in kulturne vrednote, ki jih je slovenski človek gojil, ustvarjal in ohranjal skozi dolga stoletja. Na kratko jih označimo za slovensko tradicijo. Katoliški ameriški Slovenci so tej tradiciji dali svoje izraze in svoje značilnosti. Upravičeno lahko govorimo o katoliški ameriški slovenski dediščini. V čem obstoja v tem spisu ne morem opisovati; temu so namenjeni posebno v zadnjih letih moji spisi v Ave Maria in Ameriški Domovini. Komunistična revolucija v Sloveniji je zavrgla slovensko tradicijo, ker je prepojena z krščanskimi verskimi vrednotami. Te so vplivale tudi na književnost in vse vrste umetnosti. V kolikor jih komunistična Slovenija ohranja jih smatra za zadeve, ki spadajo v zgodovinske

Slovenska spominska kapela Marije Pomagalj v narodnem svetišču v Washingtonu

arhive in muzeje. Katoliški Slovenci pa smo v slovensko tradicijo ukoreninjeni in iz nje zajemamo spodbude in duhovno hrano, ki je potrebna za rast in oblikovanje posameznikov in skupnosti.

Slovenščine ni mogoče ohranjati, ako se omejimo samo na znanje jezika. Vedeti moramo, da je kulturna revolucija, ki je zavrgla in uničila smisel za verske in duhovne vrednote, iz katerih je izviralo vse udejstvovanje v preteklosti, šla tudi preko Amerike in pustila svoje sledove posebno med mlajšimi generacijami. Tu izvira odpor proti preteklosti. Tu je glavni vzrok sedanje duhovne bede in neuravnovešenega iskanja stvari, ki naj bi nadomestile duhovno hrano, ki jo je nudilo versko in kulturno udejstvovanje v preteklosti. Jasno je, da ima slovenska kultura znake vernosti. Vsa slovenska preteklost je bila tesno povezana s katoliško Cerkvijo. Slovensko verno ljudstvo je odklonilo protestantizem, ker je ta odklanjal pobožnost do Marije in božja pota. Oboje pa je bilo tesno povezano z vernostjo naših prednikov. Ko je Baraga nastopil kot kaplan v Šmartnem pri Kranju in v Metliki, se ga je ljudstvo oklenilo prav zato, ker jim je nudil, kar so janzenistični duhovniki odklanjali. Z ljudmi je opravljal skupno pobožnosti in vabil jih je k spovedi ter jim odprl pot do sv. obhajila. Baragov način dušnega pastirstva je bil značilen za slovenske misijonarje, ki so v prejšnjem stoletju prihajali v Ameriko. Znali so prisluhniti duhovnim potrebam raznih narodnosti in Indijancem, zato jih je ameriški zgodovinar tako ocenil: "Ti misijonarji so bili zelo delavni in realistični. Naučili so se indijanskega jezika. Poznali so Indijanca kot Indijanca in človeško bitje. Bili so Slovenci in njihov cilj in pot do njega nista bila zasenčena z naklonjenostjo ameriškim in francoskim oblikam civilizacije. Niso imeli skušnjav, da bi Indijance poamerikanili ali pofrancozili. Njihov namen je bil, vtisniti Indijancu krščanskega duha in (krščanski) značaj". (Acta and Dicta, VII, 106 - 107; izdajala Catholic Historical Society v St. Paulu, Minnesota). Ta ugotovitev je važna, ker pove, da je bilo med tukajšnjo duhovščino v prejšnjem stoletju zelo znano, da iz Slovenije prihajajo dobri misijonarji, ker so bili vedno povezani z ljudstvom, med katerim so delovali, razumeli so njihove potrebe in so "vsem postali vse" (prim. 1 Kor 8, 22). Znani so bili tudi po svoji stanovitosti v misijonskem delu. To je znano tudi nekaterim sedanjim ameriškim škofom. Vsaj dva sem slišal, ki sta tako opisovala slovenske misijonarje in Barago: škofa Kenneth Povish-a na Baragovem dnevu v Manistique-u 1972 in škofa James Rausch-a na Baragovem dnevu v Marquette-u 1976. Zato opravičeno govorimo o slovensko ameriški katoliški dediščini. Ta ne obstoja samo v znanju slovenskega jezika in slovenski kulturi, marveč v prvi vrsti v načinu življenja in delovanja. Slovenci, posebno misijonarji, so v svoje delo vtisnili svoje značilnosti. V svojem delu za Slovence dobivamo pri njih spodbudo in se obenem učimo, kako mora imeti vse delo, tudi delo za ohranjanje slovenščine, svojo osnovo v

slovenski duhovnosti, ki je sad dolge tradicije slovenske vernosti. Ta misel vodi naše delo v Lemontu, kar je vidno med slovenskimi romanji, med slovenskimi pobožnostmi in v mesečniku Ave Maria. V začetkih Lemonta je bila ta misel bolj močna, kar je razumljivo. Brez nje ne bi bilo v Lemontu slovenske božje poti in tudi ne bi prišlo do "vseslovenskega katoliškega shoda v Ameriki", ki je bil v Lemontu leta 1929. Ta shod je bil pomemben, ker je vplival na začetek organiziranega dela za Baragovo zadevo in za ustanovitev Baragove zveze. In nobeno udejstvovanje Slovencev nas ni tako močno povezaloz ameriško Cerkvijo kot delovanje Baragove zveze. To delo se je začelo v Lemontu in zato je dosledno, da tu tudi gradimo vse delo na slovensko ameriški dediščini, tudi delo za ohranjanje slovenščine, poznanja in slovenske kulture. Čeprav pri tem delu ne moremo biti v vsem odvisni od slovenske Cerkve, upravičeno pričakujemo razumevanja in moralne podpore. Včasih čutimo, da gledajo v domovini na naše delo in prizadevanje preveč zviška. Razlog pa je v nepoznanju razmer, predvsem nepoznanju zgodovine katoliške ameriške Slovenije.

To je naš sedanji slovenski Lemont. Dolgo že napovedujejo konec slovenskih far in konec slovenskega Lemonta. A zgodilo se je nekaj, kar potrjuje pravilo: Zgodovina uči. Da bi rešili fare, so prezgodaj vpeljali angleščino. Do tega sicer prej ali slej pride, a zaradi tega ne sme biti slovenska božja služba zanemarjena. Sedaj ko so slovenske fare res v nevarnosti, so prav Slovenci njihova največja opora, duhovno in finančno.

ZGODOVINSKO OZADJE LEMONTA

V Lemont so prišli slovenski frančiškani leta 1924. Prvi slovenski frančiškan, ki je prišel v ZDA je bil p. Kazimir Zakrajšek. Leta 1906 je prišel v New York in 1909 je začel izdajati slovenski verski list Ave Maria. Začetki v Lemontu so bili skromni in težki, ker so prišli na zemljišče (farmo), na katerem je bilo treba ustvariti za delovanje v duhovno korist Slovencev potrebne pogoje. Pri tem ustvarjanju pa niso dali vseh svojih energij za ureditev materialnih pogojev. Od vsega početka so skrbeli za duhovno hrano, ki so jo potrebovali sami in oni, ki so jim pomagali pri delu. Delali so z zavestjo, da tu ustvarjajo središče za katoliške ameriške Slovence. Tako je nastala ob skromnih barakah lesena cerkva Marije Pomagaj. Koncu aprila 1924 so se naselili v hiši, ki je služila prejšnjemu lastniku, oziroma lastnici za stanovanje. Ena izmed prvih skrbi je bila preureditev ene izmed sob v začasno kapelo za božjo službo in za Najsvetejši Zakrament. Takoj spočetka so nameravali postaviti glavno poslopje za samostan in kolegij na srednjem gričku, kjer stoji sedaj Romarski dom. A za to stavbo bi rabili sto tisoč dolarjev, kar je bilo tedaj zanje preveč. Zato so morali opustiti prvotni načrt. Ohranili so leseno hišo, jo malo podaljšali in vzporedno z njo zgradili cerkvico. Na drugi strani

cerkvice so postavili še eno poslopje enako prvemu. Zadaj so bila vsa tri poslopja zvezana, da je bil iz obeh hiš dostop v cerkvico. Zgraditev obeh poslopij in povezava s prvotno hišo je stala \$7, 500.00.

V ponedeljek 1. septembra 1924 je bila v Lemontu slovesna blagoslovitev vogelnega kamna, obenem pa tudi prvo romanje. A tedaj v Lemontu še ni bilo podobe Marije Pomagaj; naročena pa je bila. Slovenski frančiškani so se zavedali, kaj ameriški Slovenci potrebujejo. 24. maja, 1925 je bila podoba Marije Pomagaj že v Lemontu v prvi romarski cerkvici. Narisal jo je slovenski frančiškan p. Blaž Farčnik, akademski slikar. Na podobi pa Marija Pomagaj in Jezušček še nista bila kronana. V nedeljo 26. junija 1926 ju je kronal ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Že v Ave Marija koledarju za leto 1927 je na strani 193 važna ugotovitev: "Posamezna društva in posamezne župnije si izbirajo svoje nedelje za romanje v Lemont. Istotako se poedincev oglašča vedno več. Vidi se, da je naša božja pot zrasla iz notranje potrebe našega vernega ljudstva in zato ni sile, ki bi ta tok zavrila in ustavila."

Božja pot na gorenjskih Brezjah je nastala šele v prejšnjem stoletju, a se je hitro razvila, ker so Slovenci skozi dolga stoletja romali v razna znana Marijina svetišča. Romanje je bilo v zgodovini poseben izraz slovenske vernosti. Cerkev sv. Vida na Brezjah je spadala v župnijo Mošnjje. Marija Pomagaj je dobila svoj dom na Brezjah, ko je bil v Mošnjah župnik dr. Urban Ažbe (1796 - 1819). Doma je bil v Javorjah v Poljanski dolini. Bogoslovje je študiral v Innsbrucku, in tam tudi dosegel doktorat. V tirolskem mestu je spoznal in vzljubil podobo Marije Pomagaj. Naslikal jo je nemški umetnik Luka Cranch. Ažbe se je na Tirolskem navzel pravega katoliškega duha, ki je bil popolnoma nasproten mrzlemu janzenizmu, ki je tedaj prevladoval v dušnem pastirstvu v Sloveniji. Janzenisti poleg drugih stvari niso trpeli pobožnosti, bratovščin in romanj. Marijina podoba s Svete gore se je morala umakniti v Solkan, z Višarij pa v Žabnice. Ažbe je po vrnitvi v domovino deloval v pravem katoliškem duhu. Leta 1800 je na južni strani podružnične cerkve sv. Vida pozidal kapelo. V to kapelo je postavil podobo Marije Pomagaj. Sedanjo podobo je naslikal Leopold Layer leta 1814. Sedanjo cerkev na Brezjah so z veliko slovesnostjo posvetili na roženvensko nedeljo 7. oktobra 1900. Posvetil jo je goriški nadškof kardinal Jakob Missia ob navzočnosti ljubljanskega škofa Jegliča in škofa Jakoba Trobca iz St. Clouda v Minnesoti.

V nedeljo 1. septembra 1907 je ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič kronal na brezjanski podobi Marije Pomagaj Marijo n Jezuščka. Isto slovesnost je izvršil v Lemontu leta 1926.

Od 6. do 8. julija 1929 je bil v Lemontu prvi vseslovenski katoliški shod v Ameriki, kar je bilo že omenjeno. Ta shod spričuje, da so bili edaj ameriški Slovenci, duhovniki in verniki, ukoreninjeni v slovensko

ameriško tradicijo in se zavedali, da morajo ohranjati in bogatiti slovensko ameriško duhovno dediščino.

FARE, V KATERIH SO DELOVALI SLOVENSKI FRANČIŠKANI

P. Kazimir Zakrajšek je prišel v ZDA v New York maja 1908. Slovence je zbiral v nemški cerkvi sv. Nikolaja na Drugi cesti. Tam je bil župnik Rev. John Nageleisen, ki je imel veliko razumevanja za slovenske naseljence. - P. Kazimir je 1. decembra 1908 ustanovil Rafaelovo družbo; to je bila dobrodelna družba, ki je med slovenskimi izseljenci vršila dobra dela. Rafaelova družba se je hitro razširila po slovenskih naselbinah. - Marca 1909 je p. Kazimir začel izdajati mesečnik (verski) Ave Maria. Leta 1917 je ustanovil svojo tiskarno, ki je delovala na istem naslovu kot slovenska fara, ki je bila ustanovljena 1916 pod zavetništvom sv. Cirila: 62 St. Mark's Place, New York, N. Y. Dne 1. avgusta 1912 je vrhovno vodstvo frančiškanskega reda ustanovila Komisariat Sv. Križa. Dne 13. julija 1912 je Apostolski sedež potrdil ustanovitev Komisariata S. Križa. - Leta 1918 je čikaški nadškof Mundelein, ki je pozneje postal kardinal, povabil p. Kazimirja v Chicago. Tiskarno so preselili v Chicago in jo je do leta 1923 vodil p. Kazimir, 1923 pa je tiskarno prevzela "Edinost Publishing Co." Leta 1927 je p. Kazimir začel delovati v Ljubljani, kjer je ustanovil župnijo sv. Cirila in Metoda za Bežigradom. Ob začetku vojne se je preselil v ZDA.

Faro sv. Štefana v Chicago je prevzel p. Kazimir Zakrajšek OFM leta 1919.

Faro sv. Jurija v južnem delu mesta Chicago so prevzeli frančiškani leta 1922. V obeh farah delujejo še danes, a sv. Jurij ima le nekaj slovenskih faranov; prevladujejo Italijani.

Od leta 1927 do 1978 smo imeli v oskrbi slovensko faro sv. Janeza Vianeja v Highland Park, Michigan (Detroit).

Leta 1929 je bila ustanovljena slovenska fara sv. Terezije Deteta Jezusa v Johnstown-u, Pa. Zgradili so novo cerkev in samostan. Leta 1935 je bila ustanovljena podružnica sv. Ane v Moxham; podružnica še obstoja. Skrbeli so tudi za Slovence na Bon-air-u od leta 1934. Tam je bila zgrajena cerkev sv. Barnabe in blagoslovljena leta 1964. Pred nekaj leti smo izročili skrb za cerkev škofiji.

Od leta 1933 do 1961 smo upravljali župnijo Sveto Družine, Willard, Wisconsin.

Leta 1952 smo dobili v oskrbo župnijo sv. Janeza Evangelista v Milwaukee, Wisconsin. 1966 je bila župnija prestavljena v Greenfield, Wisconsin, kjer je bila zgrajena nova cerkev. Vse delo v Greenfieldu za začetek fare v razvijajočem se kraju sta vršila p. Klavdij Okoren OFM in p. Kristofer Sedlak OFM; oba sta že v večnosti.

Leta 1978 smo bili naprošeni za prevzem fare sv. Jožefa v Jolietu. Prvi frančiškanski župnik v tej fari je p. Tadej Trpin OFM. Pri delu pomaga p. Krisolog Cimerman OFM, pomožni župnik.

Od leta 1906 pa do nedavnega so slovenski frančiškani vodili številne misijone v ZDA; po zadnji vojni pa tudi v Kanadi, posebno v obeh farah v Toronto (tudi duhovne vaje), v Winnipegu in v Montrealu: v župniji sv. Gregorija v Hamiltonu, Ontario, pa kratke duhovne obnove.

Sedanji samostan v Lemontu je bil blagoslovljen 14. julija 1940. Romarski dom so postavili slovenski frančiškani s svojimi rokami med leti 1946 in 1951. Od leta 1959 se v Romarskem domu vršijo duhovne vaje. Nekaj slovenskih duhovnih vaj je bilo že preje. 9. avgusta 1959 je bila blagoslovljena kapela v Romarskem domu.

Vse nedelje v maju imamo slovenske šmarnice. To je družinska pobožnost. Slovenska romanja so v juliju in avgustu. Slovenski šoli iz župnije sv. Štefana, Chicago in sv. Jožefa, Joliet, imata v cerkvi Marije Pomagaj v Lemontu drugo nedeljo v maju program za materinski dan, v nedeljo sredi novembra pa spominski program za našimi pokojnimi. Najpreje smo obhajali obletnice smrti škofa Gregorija Rožmana, ki je pokopan na samostanskem pokopališču, pozneje smo pa v program vključili vse naše pokojne Slovence.

Frančiškani v Lemontu oskrbujejo z dnevno mašo in pobožnostmi samostan slovenskih Šolskih sester (Mount Assisi) in samostan poljskih sester Franciscan Sisters of Chicago; domova za ostarele Alvernia Manor in Mother Theresa's Home ter nudimo redno dnevno in nedeljsko pomoč trem župnijam v Lemontu.

Čutimo pomanjkanje poklicev. Spominjajte se nas v molitvi in molite za duhovniše in redovniše poklice.

F.

GORJE NAŠIH PREDNIKOV ZA ČASA TURŠKIH ROPARSKIH NAPADOV

Veliko stisko Slovencev za časa turških roparskih pohodov spoznamo iz pisma, ki so ga kranjski deželni stanovi leta 1474 naslovili na papeža Siksta IV. Prvikrat so Turki vdrli v Slovenijo leta 1405. Veliki turški pohod v Slovenijo je bil leta 1415.

Najhujši so bili turški roparski pohodi po padcu Bosne 1469. Od tega leta pa do 1525 so Turki plenili po Sloveniji 45-krat. Hudi vpadi v Slovenijo so bili zopet med leti 1574 in 1578.

Iz omenjenega pisma papežu Siksti IV. spoznamo veliko gorje naših prednikov. Tu objavljamo del tega pisma:

"Sveti oče," tako pišejo kranjski stanovi, "kot vaše revne zapuščene in izdane ovčice pribežimo k vam, polni zaupanja in ljubezni do vaše svetosti, kakor so nekdej pribežali prebivalci grškega cesarstva in drugi, ki so bili hudo stiskani od sovražnikov Kristusovega imena. Ker takrat ni bilo krščanske pomoči od nikoder, si je podvrgel grozoviti Turek grško cesarstvo, Bosno, Srbijo, Armenijo in druge dežele. Takrat smo tudi mi povzdignili glas na vso moč, toda žal, da je bil le malo uslišan. In tudi tista pomoč, ki nam je došla, je prišla prepozno. Zato je turški sovražnik osemkrat pridrl z veliko množico v našo deželo, jo požgal in tako opustošil, da se mora smiliti Bogu, vaši svetosti in vsakemu kristjanu. Kaj nas pa čaka, ako nam še sedaj kristjani ne pridejo na pomoč? Nič drugega kakor da se bomo mi (Kranjci) in prebivalci Slovenske krajine, Metlike, Istre, Kras in še mnogo drugih sosednih pokrajin, ki z nami vred enako silo trpe, morali vzdigniti in zapustiti deželo, mesta, gradove in domovino. Ako pa bode do tega prišlo, česar se bojimo, kje bode ta revna in preganjana množica našla zavetja in živeža? In kaj se zna še zgoditi, ako bo Turek naše dežele zasedel in od tod vedno dalje stegal svoje grabežljive roke po krščanstvu? Vse kar je krščanskega, bi uničil in razdjal. Kdor ni sam izkusil in videl bridkosti, se mu ne da opisati niti s pismom niti z zgovornimi besedami. Kdor je pa videl tisočero silo, bridko vpitje, veliko trpljenje in jok ubogih ujetih kristjanov te dežele, kakor so to videli stotniki in hlapci mejnega grofa Alberta Brandenburškega in vojvoda Sigismunda Avstrijskega, ki sta jih poslala našemu cesarju in naši deželi na pomoč, ta je bil pač ganjen žalosti in usmiljenja. Božji zakon nam zapoveduje, da ljubimo Boga čez vse, svojega bližnjega pa kakor samega sebe, in da je treba zlasti tistim pomagati, ki so v sili in nadlogah. Kdo pa je bolj zapuščen, kdo je revnejši in nadložnejši, kakor smo mi. Štiri dolga leta že traja vojska in še je ne bode konec, ako nam ne prihiti Bog sam z mogočno roko na pomoč. Malo čutimo, da se kdo zmeni za reve naše

dežele in cerkve, ker v tolikih letih se ni nič izdatnega storilo za nas; sami smo se morali braniti in skrbeti, da ne pridemo krutemu Turku v pest. Baha se namreč, da se mu mora klanjati vsa zemlja. Zato ne kaže drugega, kakor da ga spodimo iz dežele, ali da jo zapustimo sami, ali pa se podvržemo Turku. Prvo je težavno, ker so naše moči proti njegovi sili premajhne; drugo je še težavnejše, ker bi morali zapustiti domovino in živeti v pregnanstvu; tretje pa bi nam bilo najtežje, da bi namreč mi, ki nosimo ime Kristusovo, bili podložni zaničevalcu in sovražniku tega presv. imena.

Da ostanemo torej združeni z rimsko cerkvijo in ne bomo prisiljeni podvreči se sovražniku in da tudi sosednje dežele, na katere bi za nami planil Turek, ne pridejo zaradi nas v enake stiske, je treba, da glasno kličemo na pomoč, da bode vsaj kdo zaslišal naš tužni klic in nam pomagal s svetom ali dejanjem. Naše razmere so take, da nas nihče ne ubrani propada, ako ne dobimo nemudoma pomoči. In če si sovražniki podvržejo našo deželo, česar nas obvaruj dobrotljivi Bog, potem jim je odprta pot in ne bodo jih ovirale niti gore niti vode, da bi ne vdrli v laške in nemške dežele, bati se je celo za Rim, ker so v nekaterih letih pridri iz Carigrada do sem in še dalje. . .

In koga drugega naj bi v tej sili klicali na pomoč, kakor najvišjega poglavarja sv. krščanske vere, ki je od Boga postavljen, da pase njegove ovčice, in varno krmari čoln sv. Petra, da se ne potopi, zlasti pa da se ne morejo mohamedovci ponašati in utrditi v prepričanju, češ, da se jim ni bati krščanskega meča in da je ni sile, ki bi se jim mogla ustaviti in rešiti krščansko kri.

Prosimo vašo svetost, naj premisli in uvažuje veliko nečast, ki se dela Bogu s tem, da se onečaščajo sveti zakramenti, rušijo hiše božje in da je bilo toliko božjih služabnikov in toliko tisoč ljudi pomorjenih. Kako neusmiljeno je sovražnik ločil žene, može, otroke in sorodnike in jih nage, bose, lačne in žejne, vkovane v železo in verige kakor hudodelce, z rokami na hrbtu zvezanimi, odgnal v sužnost. Kako nečloveško oskrunja uboge žene in device, da žalostno kličejo na pomoč, kako brezsrčno dela s starimi ljudmi in nedolžnimi otročici, katere na kosce razseka, ako jih ne more s seboj tirati. Kako neusmiljeno se preлива krščanska kri, koliko revščino trpe revni kristjani, katerim je bilo vse njihovo imetje ugrabljeno in požgano, ki nimajo niti strehe niti zavetja, kamor bi se skrili pred groznim sovražnikom. Kako strašna nadloga je to, da morajo revne matere s svojimi malimi otroci bežati v črni noči, ob velikem deževju in nevihti in kar je še hujše, da nimajo dece s čim pokriti. Koliko je tu mraza in trpljenja, strahu in revščine, koliko bridkosti, bolečine in joka. Nobeno človeško srce ne more tega popolnoma umeti, nihče popisati in dopovedati. Zato prosimo vašo svetost in ves kardinalski zbor, da se nam v kratkem pomaga z močno deželno brambo proti Turkom in da se napravi veliko vojno podjetje proti njim. . ."

SLOVENSKI MISIJONAR KAPUS IN ZEMLJEPISNA ODKRITJA V SEVERNI AMERIKI

Kalifornija - otok ali del celine?

Od časa odkritja kalifornijske obale obale v letu 1536 do leta 1702 zemljepisem ni bilo jasno, ali je Kalifornija otok ali del celine. Že v letu 1570 je Abraham Ortelius (1527 - 1598) v Antwerpnu v Belgiji izdal atlas **Theatrum Orbis Terrarum** (Pozorišče sveta). Na zemljevidu Amerike, ki seveda ni bil natančen, je vendar zanimivo to, da je Kalifornija predstavljena kot del celine. Prav tako je **Willem Blaeu** (1571-1638) na svojem zemljevidu Ameriko izrisal veliko podrobneje in priznal Kalifornijo kot del celine. Isto je že popreje napravil **Gerard Mercator** (1512-1594) na svojem znanem zemljevidu iz leta 1569.

Zemljepisci pa so bili v velikih dvomih, ker je kapitan Juan Rodrigues Cabrillo leta 1542 jadral ob kalifornijski obali in narisal svoj zemljevid, kjer je prikazal Kalifornijo kot ogromen otok. Kalifornijo kot otok, vendar manjšega po obsegu, prikazuje tudi **Carte Universelle du Commerce** (Splošen zemljevid za trgovino), katerega je narisal P. du Val in izdal leta 1677 v Parizu.

Izšli so tudi zemljevidi, ki so prikazovali Kalifornijo kot otočje, nekateri izmed njih so prikazovali to otočje pod imenom „Islas Carolinas“ (Karolinski otoki) v čast španskemu kralju Karlu II. Zemljevidi zgodnejše dobe so dajali temu namišljenemu otočju zopet imena kot Ciguatan,

Santiago (Sv. Jakob), Santa Cruz (Sv. Križ), Islas de Perlas (Otočje draguljev) ali Islas Amazonas (Otočje Amazonk).

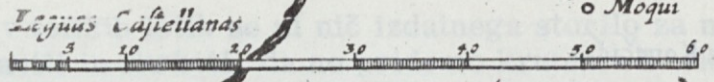
Pomen slovenskega misijonarja Kapusa za zemljepisno raziskovanje

Leto 1701 je prineslo končno odločitev in razblinilo vse dvome o poteku zahodne obale celine Severne Amerike. Za nas pa je posebno zanimivo to, da je pri odkrivanju igral pomembno vlogo slovenski misijonar **Mark Anton Kapus**, ki je bil edini Slovenec, ki ima zasluge -- seveda ne sam, ampak v sodelovanju s svojimi redovnimi sobrati -- pri raziskovanju in odkrivanju Severne Amerike. Prav njegova osebna zasluga pa je, da je tedanjemu znanstvenemu svetu v Evropi poročal o odkritju suhozemske poti iz Mehike v Kalifornijo in s tem enkrat za vselej zemljepisem pojasnil, kako poteka obala Pacifiškega oceana. Prav zaradi te zasluge in nič manj zaradi sodelovanja pri manjših zemljepisnih odpravah, bi bilo prav, da bi ga prišteli med slovenske zemljepisne raziskovalce. Prav bi tudi bilo, da bi slovenski dijaki tostran in onstran oceana spoznali njegovo veličino in ga prišteli med velike može našega rodu.

V naslednjih odstavkih objavljamo oris življenjske poti in odtis originalnega pisma patra Kapusa o Kaliforniji s slovenskim prevodom. Slovenski prevod pisma je napravil Rev. Stanko Ceglar iz Hamiltona v Kanadi. Pismo, za katerega odtis se

PASSO POR TIERRA A LA CALIFORNIA y sus Confinantes Nuevas Naciones, y Nuevas Misiones de la Comp^a de IESUS, EN LA AMERICA SEPTENTRIONAL.

1701

MAR DEL SUR
Bahia de las Arenas
Puerto de Ano Nuevo descubierto 1683
Rio de S. Tomas
S. Inocentes
S. Santiago
Noche Buena
S. Xauter
S. Nicolas
Loreto
Gigantia
Carmen
Bahia de S. Lucas
Farellon

MAR DE LA CALIFORNIA
Las Virgenes
Tortuga
S. Ildefonso
S. Juan Bruno
Coronados
Bahia de la Concepcion
GVIMIES
Reyes
S. Ysidro
S. Juan
S. Estreuan
Bahia de S. Xauter
S. Xauter
S. Ysidro
S. Juan Bruno
Coronados
Carmen
Bahia de S. Lucas
Farellon

MAYO
Rio de Mayo
Puerto de S. Martin
Bahia de S. Lucas
Farellon
Bahia de S. Lucas
S. Xauter
S. Ysidro
S. Juan Bruno
Coronados
Carmen
Bahia de S. Lucas
Farellon

Leguas Castellanas
Sierra Grande descubierta desde el Rio de Hila 1699.

APACHES

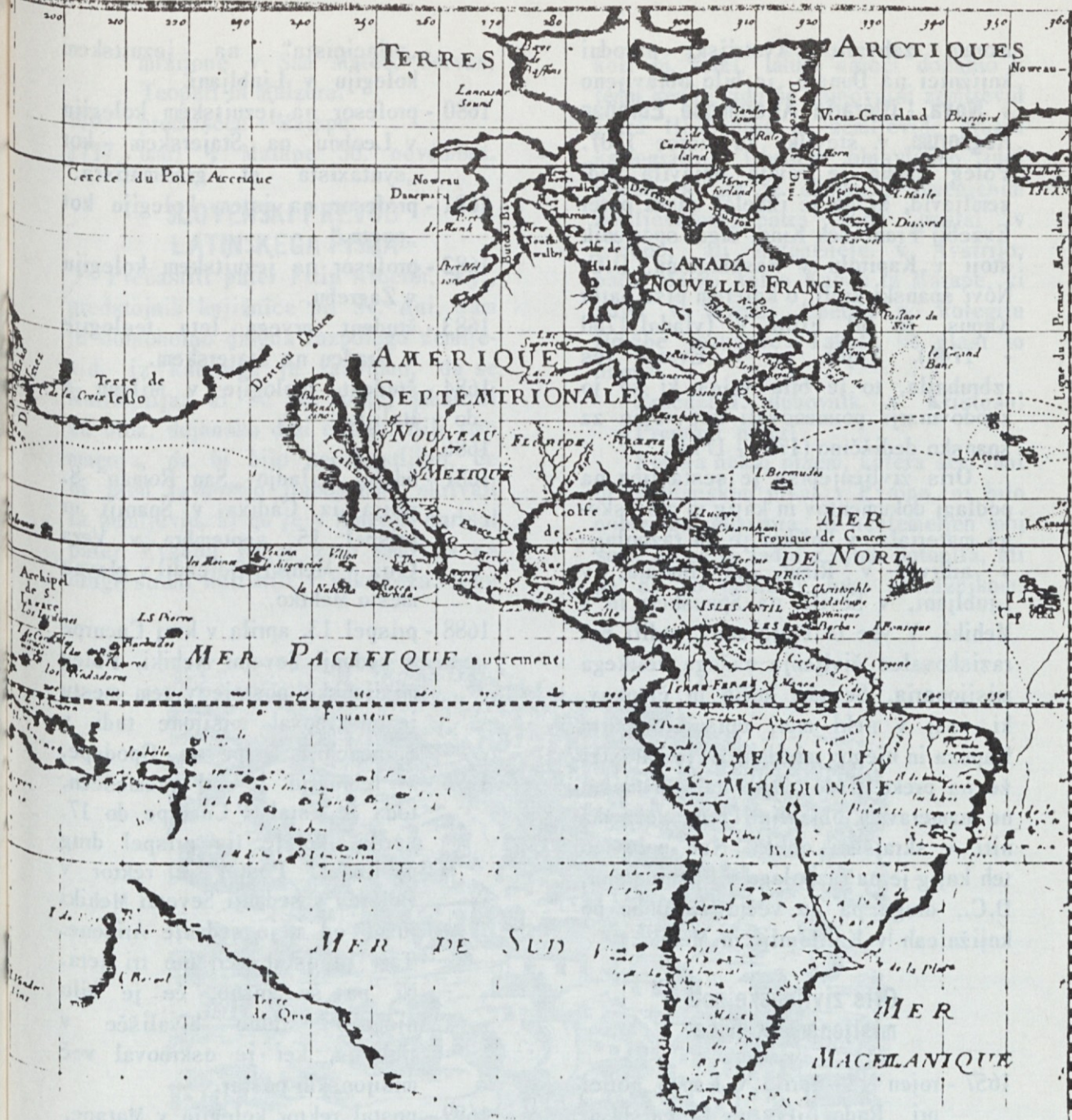
Utiganes
Hoabonomas

Quiquimas
Sierra Azul
Sierra Neuada
Sierra del Metcal

PORTE DE LA CALIFORNIA
Rio de S. Christoval
Bahia de las Arenas
Puerto de Ano Nuevo descubierto 1683
Rio de S. Tomas
S. Inocentes
S. Santiago
Noche Buena
S. Xauter
S. Nicolas
Loreto
Gigantia
Carmen
Bahia de S. Lucas
Farellon

MAR DEL SUR
Bahia de las Arenas
Puerto de Ano Nuevo descubierto 1683
Rio de S. Tomas
S. Inocentes
S. Santiago
Noche Buena
S. Xauter
S. Nicolas
Loreto
Gigantia
Carmen
Bahia de S. Lucas
Farellon

MAR DEL SUR
Bahia de las Arenas
Puerto de Ano Nuevo descubierto 1683
Rio de S. Tomas
S. Inocentes
S. Santiago
Noche Buena
S. Xauter
S. Nicolas
Loreto
Gigantia
Carmen
Bahia de S. Lucas
Farellon

Kalifornija kot otok na zemljevidu Carte Universelle du Commerce (Pariz, 1677)

K zemljevidu na prejšnji strani:

Zemljevid patra Evzebija Frančiška Kina, ki ja bil objavljen skupaj s pismom slovenskega misijonarja Kapusa v isti reviji. Na zemljevidu so kraji, kjer je deloval naš misijonar, podčrtani.

moram zahvaliti Avstrijski narodni knjižnici na Dunaju, je bilo objavljeno v **Nova Litteraria Aliorumque Europae Regnorum** v številki za marec 1707. Poleg pisma je revija objavila tudi zemljevid, ki ga je izdelal znani pater Evzebij Francišek Kino, čigar spomenik stoji v Kapitolu v Washingtonu, D.C. Novi španski kralj, o katerem piše pater Kapus, je bil Filip V (vladal 1700 - 1746). Vojna je v Evropi res izbruhnila, to je bila vojna, ki so jo zgodovinarji poimenovali kot vojno za špansko dediščino (1701 - 1714).

Oris življenjepisa je sestavljen na podlagi dokumentov in knjig in arhivskega materiala, v kolikor je na razpolago v arhivih v Rimu, na Dunaju, v Ljubljani, v Seville na Španskem in v Mehiki. V vse te kraje mora voditi pot raziskovalce življenja našega velikega misijonarja. Seznam knjig in člankov, ki vsaj v neki meri opisujejo patra Kapusa in njegov misijon, mi je narastel že na preko tisoč. Zato na tem mestu ne nameravam objavljati tega seznama niti v skrajšani obliki. Nad polovico teh knjig je na razpolago v Washingtonu, D.C., druge pa so večinoma dobe po knjižnicah v Kaliforniji in Mehiki.

Oris zivljenske poti misijonarja Kapusa

- 1657 - rojen 12. aprila v Kamni gorici pri Radovljici na Gorenjskem.
 1677 - pristopil k jezuitom v Celovcu, bil poslan v noviciat na Dunaj. Pri vstopu v jezuitski red je navedel, da obvlada naslednje jezike: „camiolicae, germanicae et latinae“ (slovensko, nemško in latinsko).
 1679 - se imenuje med profesorji kot

- „principista“ na jezuitskem kolegiju v Ljubljani.
 1680 - profesor na jezuitskem kolegiju v Leobnu na Štajerskem kot „syntaxista et grammaticista.“
 1681 - profesor na istem kolegiju kot „poeta.“
 1682 - profesor na jezuitskem kolegiju v Zagrebu.
 1683 - študent prvega leta teologije v Gradcu na Štajerskem.
 1684 - študent teologije v Milanu v do Italiji.
 1686
 1687 - odplul z ladjo „San Roman“ 8. julija iz Cadixa v Španiji in prispel 15. septembra v Vera Cruz v Mehiki. Odjezdil v glavno mesto Mehiko.
 1688 - prispel 13. aprila v kraj Cucurpe v sedanji Severni Mehiki. Poleg misijonske postaje v tem mestu je oskrboval misijone tudi v Saracachi, Tuape in Opodepe.
 1696 - v februarju je bil premeščen, toda je ostal v Cucurpe do 17. aprila, ko je tja prispel drug misijonar. Postal je rektor v Dolores v sedanji Severni Mehiki južno od meje sedanje Arizone. Tam je ostal verjetno tri leta. Ni pa še znano, če je bilo njegovo stalno bivališče v Dolores, ker je oskrboval več misijonskih postaj.
 1699 - postal rektor kolegija v Matape, kjer je ostal verjetno do 1703. Iz tega časa imamo ohranjenih več pisem.
 1704 - prestavljen v Arivechi z vizitacijami v Bacanora, Onopa, Panida, Natora in Tacupeto. Od časa do časa je bival tudi v Salmaripa, odkoder je obiskoval

misijone v San Mateo, Servas,
Teopari in Malzura.

1708 - premeščen v Matape.

1717 - umrl y Matape 30. novembra.

SLOVENSKI PREVOD LATINSKEGA PISMA

Prečastiti pater Filip Alberth, S.J.,
predstojnik knjižnice pri Sv. Ani, nam
je dobrohotno dal na razpolago zemlje-
vid, iz katerega je razvidno, da se
Kalifornija, ki so jo doslej smatrali
za otok, dejansko drži celine. Bili smo
mnenja, da bi bilo neodpušljivo, če
bi pred javnostjo ljubosumno skrivali
ta zemljevid, ki ga je v Ameriki narisal
pater Evzebij Kino; zato smo ga na
drugi strani natisnili v bakrorezu. Kdor

koli bi želel, lahko naroči dodatno k
temu zemljevidu še najnovejši zemljevid
patra Hennepina in zemljevide drugih
kartografov. Obenem objavljamo tudi
pismo, ki ga je skupaj z omenjenim
zemljevidom patra Kina poslal v
Evropo, ali natančneje v Avstrijo,
pater Marko Anton Kapus iz Matape, ki
slovi v Sevemi Ameriki po kolegiju
Družbe Jezusove. Takole se glasi to
pismo:

Prečastiti duhovnik v Kristusu!
Predragi pater!

Ker na nekaj pisem, katera sem lani
in predlanskim pisal v Evropo, ni bilo
nobenega odgovora, ni neutemeljen moj
sum, da se je ladja z njimi potopila, ali
pa da so padla v roke sovražnikom,

KAMNA GORICA NA GORENJSKEM

rojstni kraj našega misijonarja Marka Antona Kapusa. Slika je posneta po Valvazorjevi knjigi "Čast vojvodine Kranjske" (1689). Na hribu stoji cerkev sv. Trojice, zgrajena v letih 1648 do 1652, ki pa je postala župna cerkev šele leta 1751. Kapusova rojstna hiša je spodaj v desnem kotu. Misijonar Marko Anton Kapus je bil po vsej verjetnosti krščen v Radovljici, kamor je Kamna gorica spadala preden je postala župnija.

katerim so izpostavljene ladje na morju. Morda bo to pismo, če me slutnje ne varajo, plulo z bolj naklonjenim vetrom, ko se Španija veseli svojega novega kralja, četudi prav zaradi tega razni ljudje različne stvari govorijo in so mnenja, da bo vojna na morju in na suhem. Vendar pišem to pismo brez ozira kar koli se bo zgodilo zaradi vojne in ga odpošiljam kot po navadi, drugo pa prepuščam usodi.

Tokrat se mi nudi izredno tehtna stvar za pisanje. Iz Kalifornije, kjer se krščanska vera vsak dan bolj razširja, se je namreč pripeljal prečastiti pater Janez Marija de Salvatierra in se nekaj časa mudil pri meni. Ko se je z menoj pogovarjal o tem, kako težavno je potovati v Kalifornijo po morju, sem ga s tehtnimi razlogi, ki se zde, da dokazujejo, da Kalifornija ni otok, ampak polotok, pregovoril, da se je -- ne oziraje se na zemljevide sodobnih kartografov -- v družbi prečastitega patra Evzebija Frančiška Kina odpravil na več kot 150 lig dolgo pot po kopnem. Ko je premagal ogromne ovire, je končno odkril svetu nov dohod v Kalifornijo po suhem. Odslej bodo zemljepisci, če nočejo biti v zmoti, ponovno hodili po stopinjah

starih in bodo na zemljevidih, katere bodo odslej izdajali, risali Kalifornijo ne več kot otok, ampak kot polotok. Da pa bo ta novica postala bolj očitna tistim, ki se željno bavijo s temi študiji, prilagam tukaj majhen zemljevid z glavnimi obrisi, ki mi ga je v ta namen preskrbel prečastiti pater Evzebij Frančišek Kino. Ob drugi priliki pa bom poslal bolj podroben zemljevid Amerike. Medtem zaenkrat javljam le to novico, za katero upam, da bo draga vsem, posebno pa še patrom Družbe.

Ne bom več pisal, ker se mi nudi lepa prilika, da odpošljem to pismo v (mesto) Mehiko po skupini, ki je že pripravljena na odhod.

Priporočam se Vam, prečastiti, pri daritvi svete maše in molitvi.

V Matapi, 8. junija 1701.

Vaš v Kristusu vdani služabnik,
Marko Anton Kapus

Na zunanji strani preganjenega zemljevida je bil tale napis:

Prečastitemu patru Marku Antonu Kapus, S.J., rektorju kolegija v Matapi, pospeševalcu in dobrotniku teh novih pokrajin in misijonov, se toplo priporoča
Evzebij Frančišek Kino, S.J.

Pojasnilo k besedilu na drugi strani:

Pismo, ki ga je poslal misijonar Kapus skupno z zemljevidom patra Kina v Evropo (Avstrijo). Pismo je v prevodu objavljeno v tem spisu,

R. P. *Philippus Alberth* e Soc. Iesu, Bibliothecæ ad S. Annæ Præfectus, benevole nobiscum communicavit mappam Geographicam, qua Californiam, insulam hæctenus creditam, terram esse continentem docemur. Quam opera P. *Eusebii Francisci Kini*, in America delineatam publico invidere piaculum duximus, ideoque ære expressam versa pagina exhibuimus, ad quam P. *Hennepini* recentissimam, aliasque aliorum exigere poterit cuicumque libuerit. Reddimus etiam simul literas, quas una cum prædicta P. *Kini* mappa P. *Marcus Antonius Kappus*, Matapa, quæ in America Septentrionali Collegio Societatis Iesu celebris est, in Europam, & speciatim in Austriam transmisit, ita sonantes :

Rde in Xto Pr.

P C

Cum ad nonnullas meas anno superiore & anteriore in Europam datas nullæ omnino compareant responsoriæ; non sine fundamento aut naufragiû passas, aut in manus hostium, qb9 obnoxius erat Oceanus, delapsas suspicor. forte præsentis, nisi fallor, fauorabiliori nauigabunt uento, cum suo Neo-Rege gaudet Hispania. Quamvis & hæc ipsam ob causam varij varia discurrunt, & Martem per mare et terras arma moturû autumant. nihilominus, quidquid sit de armis, perbreuem hanc scribo epistolam, eamq; more solito expedio, & fortunæ cætera mando. non autem leuis sese nunc mihi offert scribendi occasio: mense enim Februario ex California (ubi indies magis augetur Christiana Religio.) aduectus R. P. Pr. Joë Ma. de Salvatierra mecum tantisper commoratus è, & cum de transitu difficultate per mare in California mecum conferret, atq; non leuibus argumentis, quibus Californiam non Insulam sed Peninsulam esse præbati uidebatur, contra modernorum Geographorum mappas adductus, suscepto 150. & amplius leucis terrestri itinere, socio R. P. Eusebio Franc. Kino, superatis ingentis momenti obstaculis, tandem mundo aperuit nouû in Californiam ingressum per terram: unde Geographiæ Studiosi rursus Antiquorum vestigia secuturi in mappis, quas edituri sunt impofterum, jam non Insulam, sed Pen-Insulam, nisi errate velint, Californiam efformabunt: atque ut hujus studij cupidus, quibus abundat Austria, clarior fiat hæc notitia, includo hic perbreuem mappulam, ad hunc finem mihi a R. P. Euf. Franc. Kino submissam, Submittam autem alia occasione extensioem Americæ mappam, interea hanc duntaxat notitiam anticipo, omnibus præsertim Soc'is Patribus gratam, ut credo, fore, neq; longior sum, qa bonam Mexicû hanc transmittendi epistolam nactus sum occasionem in procinctu itineris constitutam. in Ssa. RVæ. Sacris, et orationes me comendo. Matapæ 8. Iunii 1701.

RVæ. Seruus in Xto

Marcus Antus. Kappus.

Ipsius mappæ exterior superficies, eaq; complicata hanc præ se ferebat inscriptionem :

Reudo P. Marco Antonio Kapp9.

S. I. Collegii Matapensis Rectori Harum Novarum Regionum, & Missionum, Fautori, & Benefactori se enixè commendat

Eusebius Franciscus Kinus. S. I.

Sv. Vojteh, škof in mučenec

23. april

Vojteha še danes zelo časte Čehi in Poljaki, kot Adalberta Praškega (ime Adalbert, Albert ali Albreht pomeni „sijajen po plemstvu“) in kot „apostola Prusije“ ga časte Nemci, saj je bil prvi mučenec med poganskimi Prusi. V velikih časteh je svetnik Vojteh tudi pri Madžarih, ki so iz njegovega imena Adalbert napravili Bela, pri njih zelo priljubljeno ime.

Vojteh je prvi Čeh, ki je dosegel škofovsko čast, ugotavlja sloveči zgodovinar Palacky. Rodil se je okoli leta 950-953 (nekateri življenjepisci navajajo leto 956) na gradu Libici blizu Pardubic. Njegov oče Slavnik je bil eden najodličnejših velikašev na Češkem. Ko je kot otrok zbolel, so ga starši položili na oltar Matere božje in se zaobljubili, naj postane duhovnik, ako ozdravi. V domači hiši je dobil izvrstno vzgojo; vzgojitelj Radla mu je bil še pozneje kot škofu vešč vodnik in svetovavec. Ko je nekoliko odrasel, so ga poslali v slovečo šolo v Devin (Magdeburg). Tu se je zanj očetovsko zavzel nadškof Adalbert; od njega je dobil Vojteh tudi ime Adalbert. Neslovanski narodi ga sploh tako imenujejo. Po nadškofovi smrti se je vmil na Češko, kjer mu je kmalu nato umrl oče. Praški škof Detmar ga je posvetil za duhovnika (983). Detmar je bil prvi praški škof, po rodu Saksonec, ki pa se je dobro naučil češki. Praška škofija je bila ustanovljena leta 973; do takrat je češka dežela spadala pod škofijo v Reznem (Regensburg). Takratni rezenski škof sv. Bolfenk (nemško

Wolfgang) je sprevidel, da je za utrditev in poglobitev krščanske vere med Čehi nujno potrebna posebna škofija. Prvi škof Detmar je umrl leta 982. Vojteh, ki je bil navzoč pri njegovi smrti, je bil zelo pretresen, ko je umirajoči škof obžaloval, da mu ni uspelo odvrniti Čehov od praznoverskih poganskih običajev in jih pridobiti za lepo krščansko življenje. To si je Vojteh globoko vtisnil v spomin in mu je bilo nekako vodilo v vsem življenju. Zdaj ga je še bolj prešinila volja, da postane dober in zgleden duhovnik. Veliko je molil, se postil in sploh ostro živel. Ko so ga izvolili za Detmarjevega naslednika, so ga vsi spoštovali in ljubili zaradi njegove velike izobrazbe, pobožnega življenja in plemenitega značaja. Čeprav mil po naravi, je znal biti tudi odločen; vaje razkošja od doma, je živel preprosto in se ni ustrašil nobene težave. Bil je delaven in podjeten, a pri vsem svojem delovanju previden in moder.

Po izvolitvi za škofa je moral iti k cesarju Otonu II., da mu je ta po takratnem običaju podelil prstan in palico kot znamenje pravic, ki jih je kot škof dobil od države. Cesar se je takrat mudil v Italiji in ga je dobil v Veroni. Tam ga je mainški nadškof Viligis (god 21. febr.), ki je bil v cesarjevem spremstvu, posvetil za škofa. Ko se je vmil v Prago, ga je ljudstvo sprejelo z neizmernim veseljem. Ponižni mož pa je pred mestom stopil s konja in šel peš med molitvijo v stolnico. Takoj po svojem nastopu je

prepotoval obsežno škofijo, da se je na svoje oči prepričal o verskih in нравnih razmerah ter o potrebah češkega ljudstva. Češki velikaši so sprejeli krščansko vero že pred knezom sv. Venčeslavom (Vaclavom), ohranili so pa še dosti poganskih navad in so zlasti s svojim nenravnim življenjem dajali slab zgled tudi preprostem ljudstvu. Na apostolskem potovanju je prišel Vojteh tudi k madžarskemu vojvodu Gejzu v Ostrogon ter mu krstil nekaj dni starega sina na ime Štefan. To je bil prvi krščanski ogrski kralj. V hvaležen spomin je še dandanašnji Vojteh patron najstarejše ogrske škofije, ostrogonske nadškofije. Ko se je vrnil v Prago, je deloval zelo goreče, da bi npravno in umstveno dvignil češko ljudstvo. Čeprav so bili Čehi takrat že večidel krščeni, so bili kristjani bolj po imenu, živeli so pa še zelo v poganskih navadah. Vojteh je imel velike boje in težave. V deželi je bilo razširjeno praznoverstvo, cvetela je trgovina s sužnji, zlasti vojne ujetnike so prodajali judom, ti pa dalje mohamedancem. Med plemiči in bogatejšimi sloji je še iz poganskih časov ostalo mnogoženstvo. Tudi nižja duhovščina ni bila na dobrem glasu. Škof Vojteh si je zelo prizadeval, da bi odstranil te in druge napake, a je zadel mnogokrat ne le na gluha ušesa in kamnita srca, marveč tudi na pravi odpor. S svojim zgledom in z lepo besedo je dosegel tudi uspehe, a neuspehi so mu povzročali več žalosti kakor uspehi veselja. Do sebe je bil oster, do drugih mil in prizanesljiv. Večji del škofovskih dohodkov je razdelil revežem, v podporo cerkvam ter revnim duhovnikom. K njegovi obsežni škofiji ni spadala samo Češka, marveč tudi Šlezija, južna Poljska in

današnja Slovaška. Ko je videl, da pet let napomega dela ni rodilo uspehov, kot jih je pričakoval, si je delal težko vest, kako bo dajal pred Bogom račun

za zaupane mu vernike. Spominjal se je tudi svojega prednika, kako je umirajoč tožil zaradi neuspehov v svoji apostolski službi. Po hudih notranjih bojih in stiskah se je Vojteh odločil leta 989, da bo šel v Rim in prosil papeža, naj ga odveže škofovske službe. Papež Janez XVI. je ugodil njegovi prošnji. Vojtehovi spremljevalci so se vmili na Češko, pri njem v Rimu so ostali njegov najmlajši brat Radim, vzgojitelj Radla in praški prošt Velik. S temi tremi se je odpravil na pot v Jeruzalem.

Spotoma se je ustavil v znamenitem benediktinskem samostanu na gori Monte Cassino. Opat ga je pregovoril, da je opustil misel na daljno pot v Jeruzalem in je ostal v samostanu. Čez nekaj časa je odšel k bazilijancem, potem pa v Rim v spokorniški samostan sv. Aleša na Aventinskem griču, kjer je živel kot preprost menih.

Leta 992 je prišlo v Rim posebno češko odposlanstvo, ki je želelo, naj se Vojteh vme na Češko. Bila je to izrečna želja češkega ljudstva in kneza Boleslava II. Papež je tedaj ukazal Vojtehu, naj se vrne v svojo škofijo in mu je dal 12 benediktincev, ki so se naselili v samostanu Brenov pri Pragi. Vojtehov vzgojitelj Radla je postal opat prvega moškega samostana na Češkem ter dobil ime Anastazij. Ko se je Vojteh bližal Pragi, mu je prišel naproti sam knez Boleslav II. z veliko množico ljudstva in mu slovesno obljubil, da se bodo poslej ravnali po njegovih opominih in željah.

Toda češko ljudstvo je kmalu pozabilo na svojo obljubo. Knez Boleslav je prepustil vlado sinu Boleslavu III. Za njegove vlade je prišel do veljave bogati rod Vršovcev, ki so bili že od nekdaj nasprotniki rodu Slavnikov, iz katerega je bil škof. Razočaran in žalosten je Vojteh leta 995 vnovič zapustil Prago in se vrnil v samostan v Rim. Zastonj so bile prošnje opata Anastazija, ki ga je hotel pridržati na češkem. Že naslednje leto sta ga cesar Oton III. in mainški škof pregovarjala, naj se vrne v svojo škofijo. Naposled mu je ukazal papež Gregor V., naj se vrne na Češko, dovolil pa mu je, da sme zapustiti škofijo, ako bi ga Čehi ne poslušali. Vračal se je čez Francijo in Nemčijo, ko pa se je približal mejam svoje domovine in je zvedel, da so mu sovražni Vršovci pobili štiri brate z ženami in otroki vred, njihove gradove pa požgali, se je napotil na Poljsko, kjer ga je prijazno sprejel kralj Boleslav Hrabri. Z Vojtehom je bil najmlajši brat Radim, ki ga je spremljal v Rim, v Gneznju pa se je srečal še z bratom Sobeborom, ki je živel na poljskem dvoru.

O vrnitvi na Češko po vsem tem ni moglo biti več govora. Ob podpori kralja Boleslava je imel Vojteh velike uspehe pri pokristjanjevanju na Poljskem. Naposled se je odločil, da bo šel misijonarit med poganske Pruse. Spomladi 997 mu je kralj Boleslav dal ladjo in za varstvo 30 vojakov; po Visli se je odpeljal v Gdansk. Tu je spreobrnil mnogo nevernikov. Potem se je po morju odpeljal do Prusije. Vojake, ki so ga spremljali za varstvo, je poslal nazaj, pri njem sta ostala le brat Radim in menih Benedikt. A že prvo srečanje s Prusi ni obetalo nič

dobrega. Psovali so ga, ga bili in mu grozili s smrtjo. Ko je videl, da pri Prusih ne bo opravil nič, se je odločil iti med slovanske Ljutice, ki so bili še pogani in so govorili češkemu podoben jezik.

Toda nevede je zablodil na polje, ki je bilo poganskim Prusom sveto. Razjarjena množica je navalila nanj in njegova spremljevalca ter jih zvezala. Vojteha je najprej poganski svečenik prebodel s sulico, potem so so ga prebadali še drugi, mu oddrobili glavo in razsekali ude. To se je zgodilo 23. aprila 997. Njegova spremljevalca Radima in Benedikta so pustili živa; rešila sta se h kralju Boleslavu in mu pripovedovala, kaj se je zgodilo z Vojtehom. Kralj Boleslav je z zlatom odkupil od poganov mrtvo truplo in ga z veliko častjo pokopal v Gneznju.

Vojteh je že v življenju slovel kot svetnik in kot svetnika-mučenca so ga začeli takoj po smrti častiti. Leta 999 je bil že formalno razglašen za svetnika, ker so se na njegovem grobu godili čudeži. Tri leta po njegovi smrti je prišel sam cesar Oton III. kot romar na njegov grob v Gneznju ter ustanovil gnezensko nadškofijo (leta 1000). Pred mestom je razjahal in šel bos do svetnikovega groba, proseč mučeniškega škofa blagoslova za nemško državo. „Tako je počastil nemški cesar prvega mučenca med Prusi,“ je zapisal tedaj neki kronist. Po zmagi nad Poljaki so Čehi leta 1037 prenesli Vojtebove ostanke iz Gnezna v Prago in jih pokopali v stolnici sv. Vida, kjer so še danes.

Upodabljajo ga v škofovskem ornatu z orlom, ki brani njegovo truplo, s kijem in sulico, prosečega dež. S sedmimi sulicami.

SLOVENSKI DUHOVNIKI

AMBROŽIČ, Most Rev. Aloysius, 55 Gould St., Toronto, Ont. M5B 1G1,
Canada

CURTIS, Most Rev. Elden, P. O. Box 1729 - 612 Harrison Ave., Helena,
Montana 59601 (po materi Slovenec)

BANDI, Rt. Rev. Bonaventure, osb, P. O. Box 351, Canon City, Colo.
81212

BAZNIK, Rev. Msgr. Louis, 28700 Euclid Ave., Wickliffe, Ohio 44092

BUTALA, Rev. Msgr. Mathias, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill. 60432

GNIDOVEC Rev. Msgr. Albin, Box 104, Rock Springs, Wyo. 82901

KRISTANC, Rev. Msgr. Leo, 3700 No. Sutter St. Apt. 108, Stockton,
Calif. 92504

POPESH, Rev. Msgr. Bernard, 913 Juniper St., Brainerd, Minn. 56401

SCHERINGER, Rev. Msgr. Frank, 419 Range St., Manistique, Mich.
49854

STARC, Rev. Msgr. Martin, P. O. Box 463, San Andreas, Calif. 95249

ZAVBI, Rev. Msgr. Avgust, P. O. Box 93, Winnemucca, Nevada 89445

ZITKO, Rev. Msgr. Aloysius, 2620 Pleasant St., Oakland, Calif. 94602

ADAMICH, Rev. Albert, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill. 60085

ADMADE, Rev. Frank, 1 St. Teresa Court, Munhall, Pa. 15120

BAYUK, Rev. Richard, cpps, 509 St. John St., Garden City, Kan. 67846

BERAN, Rev. Ignace, P. O. Box 279, Necedah, Wis. 54646

BLINKUSH, Rev. Mathias J., Box 699, Glenwood Springs, Colo. 81601

BOGOLIN, Rev. Leonard, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906

BOHTE, Rev. Daniel, St. Pius X Church, Aurora, Colo. 80011

BORGOLA, Rev. Bonaventure, ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago, Ill. 60617

BOZNAR, Rev. Joseph, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103

BREZNIKAR, Rev. Victor, 1018 So. Main St., Colfax, Wash. 99111

BRODNIK, Rev. Joseph, 17825 Libby Rd., Maple Heights, Ohio 44137

BROOKER, Rev. Richard, mm, Las Condes Casilla 162, Santiago, Chile

BURSHNICK, Rev. Francis, scj, Our Lady Church, Raymondville,
Texas 78580

CAGRAN, Rev. Joseph, ofm, 1400 Main St., Lemont, Ill. 60439

CANJAR, Rev. John, 3141 W. 96th Ave., Westminster, Colo. 80030

CAREK, Rev. Peter, 1500 Wauwatosa Ave., Wauwatosa, Wis. 53213

CASL, Rev. Joseph, cm, 611 Manning Ave., Toronto M6G 2W1 Ont.,
Canada

CEGLAR, Rev. Charles, sdb, Box 3304 Sta C, Hamilton L8H 7L4 Ont.
Canada

CEGLAR, Rev. Stanley, sdb, Box 3304 Sta C, Hamilton L8H 7L4 Ont.,
Canada

CELESNIK, Rev. Joseph, 24079 Glenbrook Blvd., Euclid, Ohio 44117
CEPON, Rev. Dr. Ludwig, St. Vincent's College, Latrobe, Pa. 15650
CEPON, Rev. Michael, 6005 So. Marshfield Ave., Chicago, Ill. 60636
CERPICH, Rev. Richard, 4019 No. Farwell Ave., Milwaukee, Wis. 53211
CHEMAZAR, Rev. Blase, ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago, Ill. 60617
CIMERMAN, Rev. Krizolog, ofm, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill. 60432
CIMPERMAN, Rev. Victor, 1558 Creighton Ave., Akron, Ohio 44310
CORNISH, Rev. Ronald, 126 Parallel Ave., Kansas City, Kan 60209
CVELBAR, Rev. Joseph, Rt 1 Box 89, Lake Panasoffkee, Florida 33538

DALEY, Rev. Neil, ofm, Chaplain U. S. Air Force
DEMSHER, Rev. Ferdinand, 223 - 57th St., Pittsburgh, Pa. 15201
DIMNIK, Rev. Martin, csb, 59 Queen's Park Crescent E., Toronto
M5S 2C4 Ont., Canada

DOBERSEK, Rev. Ivan, sdb, Box 3304 Sta C, Hamilton L8H 7L4 Ont.,
Canada

DOBNIKAR, Rev. Ivan, osb, 1005 Division St., Lisle, Ill. 60532
DOLSINA, Rev. John, 16 W. 5th Ave. No., Aurora, Minn. 55705
DOLSINA, Rev. Stanley, 2404 Morris Thomas Rd., Duluth, Minn 55811

FALE, Rev. Richard, 1012 Alabama Ave., Sheboygan, Wis 53081
FERKULJ, Rev. Joseph, R. 1 Box 89, Lake Panasoffkee, Florida 33538
FERYAN, Rev. Philip, ofm, Chaplain U. S. Army
FINK, Rev. John, 2801 W. Utopia Dr., Miramar, Florida 33023
FLAC, Rev. Philip, sdb, 960 So. Soto St., Los Angeles, Calif. 90023
FLAJNIK, Rev. Rudolph, o carm, 3113 Brighton Rd., Pittsburgh, Pa.
15212

FORTUNA, Rev. Joseph, 476 Mull Ave., Akron, Ohio 44320
FOYS, Rev. Roger, 1225 No. 4th St., Toronto, Ohio 43964
FRANKOVICH, Rev. Frank, Our Lady of Soledad, Coachella, Calif.
92236

FURLAN, Rev. William, 35 Canadarago St., Richfield Springs, N. Y.
13439
FURLEY, Rev. Cyril, 167 No. 6th St., Brooklyn, N. Y. 11211

GABER, Rev. Francis, Via Don Bosco 66, 34170 Gorizia, Italia
GERMOVNIK, Rev. Francis, cm, DeAndreis Seminary, Lemont, Ill.
60439

GODIC, Rev. Francis, 5163 Broadway, Cleveland, Ohio 44127
GODINA, Rev. Mirko, ofm conv., 1316 W. Dragoon Trail, Mishawaka,
Ind. 46544

GOLE, Rev. Dr. Joseph, 7331 So. Lovers Lane Rd., Hales Corners,
Wis. 53130

GOLOBIC, Rev. John, 57 Horn Blvd., Silver Bay, Minn. 53614
GRABRIAN, Rev. John, osm, 1632 Colorado Blvd., Idaho Springs,
Colo. 80452

GRABRIAN, Rev. Victor, ofm, National Sanctuary of Our Sorrowful
Mother Portland, Oregon 97220

GREBENC, Rev. Louis, Hamilton, Ont., Canada

GREGOR, Rev. Joseph, cm, St. Vincent's Church, Pampa, Texas 79065

GROM, Rev. Lawrence, ofm, 8500 W. Cold Spring Rd., Greenfield,
Wis. 53228

GRUDEN, Rev. William, sm

HABE, Rev. Robert, 45 Prestley Rd., Bridgeville, Pa. 15017

HOBART, Rev. Raymond, 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio 44110

HODNIK, Rev. Emil, St. Bernard's Church, Abbotsford, Wis. 54405

HOGE, Rev. Benedict, ofm, 1400 Main St., Lemont, Ill. 60439

HOGE, Rev. Thomas, ofm, 1400 Main St., Lemont, Ill. 60439

HORVATH, Rev. Francis, 1021 E. Yale, Ontario, Calif. 91764

HORZEN, Rev. Bernard, osb, St. Bede's College, Peru, Ill. 61354

HREN, Rev. Innocent, op, 7200 Division St., River Forest, Ill. 60305

HRIBSEK, Rev. Aloysius, 750 Tahmore Dr., Fairfield, Conn. 06430

JAN, Rev. Ivan, cm, 739 Brown Line, Toronto M8W 3V7 Ont., Canada

JANEZIC, Rev. Lawrence, ofm, 5045 So. Laflin St., Chicago, Ill. 60609

JAZBEC, Rev. Stanley, 61350 Wahl Terrace, Joshua Tree, Calif. 92252

JENKO, Rev. Aloysius, 981 Castleton Ave., Staten Island, N. Y. 10310

JENKO, Rev. Valerian, ofm, 311 Merrylands Rd., Merrylands, N. S. W.,
2160 Australia

JERETINA, Rev. Janez, cm, 739 Brown Line, Toronto M8W 3V7, Ont.,
Canada

JERSE, Rev. William, 6700 Lansing Ave. S. E., Cleveland, Ohio 44105

KALCIC, Rev. Dismas, osb, St. Procopius Abbey, Lisle, Ill. 60532

KAPUSHION, Rev. Marvin, 309 Madison St., Pueblo, Colo. 81005

KARMANOCKY, Rev. Bernard, ofm, Catedral de Comayagua,
Comayagua, Honduras

KAUSEK, Rev. John, 608 So. Court, Eveleth, Minn. 55734

KLEPEC, Rev. George, 616 Dearborn Ave., Kankakee, Ill. 60901

KNIFIC, Rev. Francis, sdb, 2975 Independence Ave., New Y

KOLARIC, Rev. Dr. Jakob, cm, Pfarramt Vorderberg, A-9614
Vorderberg 77 im Gailtal, Karnten
Austria

KOPAC, Rev. John, cm, 739 Brown's Line, Toronto M8W 3V7 Ont.,
Canada

KOPUSHAR, Rev. Dr. Milan, St. Anthony's Church, Farwell, Neb. 68838

KORBIC, Rev. Benno, ofm, 1852 W. 22nd Pl., Chicago, Ill. 60608

KOREN, Rev. Louis, 802 No. Jackson St., Milwaukee, Wis. 53202

KOS, Rev. Joseph, 1500 No. Ritter Ave., Indianapolis, Ind. 46219

KOSEM, Rev. Francis, 1230 Ansel Rd., Cleveland, Ohio 44108

KOSTELZ, Rev. Richard, SS. Mary & Joseph Church, Chebanse, Ill. 60922
 KOVACIC, Rev. Anthony, 128 No. Fulton St. , Salisbury, N. Carolina 28144
 KOVACIC, Rev. Francis, Chaplain U. S. Army
 KOZINA, Rev. Vladimir, 813 First St. , Brentwood, Calif. 94513
 KRANZ, Rev. Paul, sss, 5430 So. University, Chicago, Ill. 60615
 KRAJNIK, Rev. Paul, 1709 E. 31 St. , Lorain, Ohio 44055
 KROTEC, Rev. A. I. , sdb, 2245 W. Superior St. , Chicago, Ill. 60612
 KUMSE, Rev. John, 6019 Glass Ave. , Cleveland, Ohio 44103
 KUZMA, Rev. George, St. Rose Church, Wilmington, Ill. 60481
 LANGERHOLZ, Rev. Dr. Kalist, ofm, ssd, 536 Decker Ave. , Johnstown, Pa. 15906
 LAURICK, Rev. Richard, csc, 1615 W. Diversey Parkway, Chicago, Ill. 60614
 LAVRIH, Rev. John, Box 38, Fowler, Kansas 67844
 LEKAN, Rev. Joseph, sm, 7911 Detroit Ave. , Cleveland, Ohio 44102
 LETONJA, Rev. Franc, cm, 739 Brown's Line, Toronto M8W 3V7 Ont. , Canada
 LIVOJEVIC, Rev. Ronald, Chaplain U. S. Navy
 LOVRENCIC, Rev. Athanasius, ofm, 1400 Main St. , Lemont, Ill. 60439
 MACEK, Rev. Rudolph, 300 Vanderbilt Ave. , Brooklyn, N. Y. 11205
 MAIERLE, Rev. John, 120 Lewis, Pontiac, Mich. 48058
 MAJHENIC, Rev. Pelagij, ofm, 1400 Main St. , Lemont, Ill. 60439
 MAVSAR, Rev. Joseph, Box C, East Helena, Mont. , 59635
 MAZOVEC, Rev. Robert, ofm, 62 St. Mark's Pl. , New York, N. Y. 10003
 McGEE, Rev. Dominic, ofm conv. , 401 No. Main St. , Minoa, N. Y. 13116
 McGINNIS, Rev. Albin, 311 Siebert Rd. , Pittsburgh, Pa. 15237
 MEJAC, Rev. Joseph, cm, 611 Manning Ave. , Toronto M6G 2W1 Ont. , Canada
 MEJAK, Rev. Heliodore, 274 Orchard Ave. , Kansas City, Kans 66105
 MELOVASICH, Rev. Francis, Box 216, Grand Rapids, Minn. 55744
 MIHELIC, Rev. Francis, 127 Liberty St. So. , Bowmanville, Ont. , Canada
 MIHELICH, Rev. Leopold, 4610 Pearl St. , Denver, Colo. 80216
 MUZIC, Rev. Anthony, 28700 Euclid Ave. , Wickliffe, Ohio 44092
 NACHTIGAL, Rev. Frederick, 430 Williamson Ave. , Youngstown, Ohio 44507
 NADRACH, Rev. Adolph, Lucinda Lane, Watervliet, Mich. 49098
 OHMANN, Rev. Daniel, mm, P. O. Box 43058, Nairobi, Kenya
 OKORN, Rev. Dusan, Seeley-Swan Mission, Sycamore Tree, Mont. 59911

OMAN, Rev. Edwin, RT. 4, Foley, Minn. 56329
 OZIMEK, Rev. Joseph, 1263 Shannon Ave., Barberton, Ohio 44203
 OZIMEK, Rev. Norbert, osb, 2900 East Blvd., Cleveland, Ohio 44104

 PAIK, Rev. Francis, 840 E. 222nd St., Euclid, Ohio 44123
 PAKIZ, Rev. Rudolph, Box 38, Remer, Minn. 56672
 PECOVNIK, Rev. Karel, 155 - 5th St., N. E., Perham, Minn. 56573
 PERCIC, Rev. Joseph, Millerville, P. O. Brandon, Minn. 56315
 PERKOVICH, Rev. Frank, 305 Adams Ave., Eveleth, Minn. 55734
 PETERNEL, Rev. Warren, ofm, 701 E. Pyron Rd., San Antonio, Texas
 78214
 PETRASIĆ, Rev. Martin, St. Patrick's Church, Elkhorn, Nebr. 68022
 PEVEC, Rev. Edward, 28700 Euclid Ave., Wickliffe, Ohio 44092
 PIERCE, Rev. Justin, sds, 1735 Hi-Mount Blvd., Milwaukee, Wis. 53208
 PIRC, Rev. Joseph, P. O. Box 700, Underwood, No. Dakota 58576
 PIZMOHT, Rev. Louis, 35739 Stevens Blvd., Eastlake, Ohio 44094
 PLANINSEK, Rev. Henry, cssp, 318 Oblate Dr., San Antonio, Texas
 78216
 PLAZAR, Rev. Ivan, cm, 95 McDonald Ave., Winnipeg R3B 0J3,
 Manitoba, Canada
 PLESETZ, Rev. Gerald, St. Cecilia's Parish, Tustin, Calif. 92680
 PLEVNIK, Rev. Joseph, sj, 47 Ranleigh Ave., Toronto M4N 1X2 Ont.,
 Canada
 POTOČNIK, Rev. Aloysius, osb, P. O. Box 351, Canon City, Colo. 81212
 PRIMOZIC, Rev., Toronto, Ont., Canada
 PRIMOZIC, Rev. Robert, o carm, St. John of the Cross Mission, Auga,
 Ontario, Canada
 PROSEN, Rev. Dr. Anthony, ph d, P. O. Box 86, Lucerne, Ind. 46947
 PUHL, Rev. Dennis, 1006 Carlton Ave., Cloquet, Minn. 55720
 PURPORA, Rev. Joseph, ofm, 8500 W. Cold Spring Rd., Greenfield, Wis.
 53228

 REBOL, Rev. Anthony, 3547 E. 80th St., Cleveland, Ohio 44105
 REBOL, Rev. Francis, mm, P. O. Box 149, Taichung, Taiwan, Formosa
 RELIC, Rev. John, Chaplain U. S. Marine Corps.
 RINK, Rev. Louis, csc, P. O. Box 176, Fort Portal, Uganda, East Africa
 ROBERTS, Rev. Edward, sss, P. O. Box 4, Ngorongoro Crater Via
 Arusha, Tanzania East Africa
 ROBERTS, Rev. Ralph, sss, Church of Santa Cruz, Manila, F Phillipines
 ROGAN, Rev. Richard, ofm, 2840 Village Drive, Fayetteville,
 No. Carolina 28304
 RUCHGY, Rev. Wayne, 6340 Chase Rd., Dearborn, Mich. 48126
 RUPAR, Rev. Aloysius,

SAVINSHEK, Rev. Stefan, ofm conv., Box 411, Marble, Minn. 55764
 SCHWAB, Rev. Alan, osb, P. O. Box 351, Canon City, Colo. 81212
 SCHWEIGER, Rev. Francis, 330 E. 3rd St., Duluth, Minn. 55805
 SEDLAR, Rev. Daniel, ofm, Box 636, Kirkland Lake P2N 3K1, Ont.
 Canada
 SELISKAR, Rev. Donald, sj, 2470 Miramar Blvd., University Heights,
 Cleveland, Ohio 44118
 SELLAK, Rev. Jerome, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa 15906
 SESEK, Rev. Dr. Raphael SeseK, ofm, ph d., Box 411, Marble, Minn.
 55764
 SETNICAR, Rev. Dr. Matthew, ph d., st d, 6450 W. Norwich, Greenfield,
 Wis. 53220
 SIMCIC, Rev. Joseph, sdb, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
 SKUFCA, Rev. Ronald, 311 Baraga Ave., Marquette, Mich. 49855
 SKUMAVC, Rev. Franc, 415 Dwight Ave., Oshawa L1J 2K8 Ont.,
 Canada
 SKUMAVC, Rev. Michael, 1122 - 11th St. S. E., Brainerd, Minn. 56401
 SLAPSAK, Rev. Julij, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
 SLOBODNIK, Rev. Franc, sdb, Box 3304 Sta C, Hamilton L8H 7L4,
 Ont., Canada
 SMERKE, Rev. Joseph, osc, P. O. Box 789, Hastings, Nebr. 68901
 SMERKE, Rev. Francis, osc, P. O. Box 789, Hastings, Nebr. 68901
 SMOLEY, Rev. Rudolph, 225 Allen Ave., Pittsburgh, Pa. 15210
 SNOJ, Rev. Joseph, 12704 Foothill Blvd., Etiwanda, Calif. 91739
 SODJA, Rev. Max, 9133 Hammock Lake Dr., Miami Beach, Fla. 33156
 SOKLIC, Rev. Sebastian, tor, St. Francis Monastery, Loretto, Pa. 15940
 SOKLICH, Rev. Anthony, cm, 1300 So. Steele St., Denver, Colo. 80210
 SPEHAR, Rev. George, 424 W. 2nd St., Leadville, Colo. 80461
 SPENDOV, Rev. Dr. Vendelin, ofm, mus. d., 1852 W. 22nd Pl., Chicago,
 Ill. 60608
 SREBERNAK, Rev. Frank, Box 82 B, Hancock, Mich. 49930
 STALZER, Rev. David, 1214 Hamilton St., Lockport, Ill. 60441
 STARESINIC, Rev. Edbert, o carm, 6828 Mt. Carmel Dr., Houston,
 Texas 77017
 STARESINIC, Rev. Nicholas, o carm, 6428 So. Dante Ave., Chicago,
 ill. 60637
 STEFANICH, Rev. Edward, 7800 So. Janes Ave., Woodridge, Ill. 60515
 STEPANICH, Rev. Dr. Martin, ofm, s. t. d., 1400 Main St., Lemont, Ill.
 60439
 STERBENTZ, Rev. Ralph, St. Bruno's Church, Nadeau, Mich. 49863
 STERK, Rev. Francis, 460 E. 321 St., Willowick, Willoughby, Ohio
 44094
 STERLE Rev. Alois, 245 NE 57th St., Miami, Florida 33137
 STOPAR, Rev. Dr. Anton, 1250 Wyoming Ave., Reno, Nevada 89503

STRAGISHER, Rev. Henry, 116 So. Washington St., Berkeley Springs,
Virginia 23523

STRAGISHER, Rev. Raphael, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
15906

STRANCAR, Rev. Ignatius, P. O. Box 2184, San Bernardino, Calif.
92406

SUSTARSIC, Rev. John, 231 E. Camp St., Ely, Minn. 55731

SUSTRICK, Rev. Stephen, osb, P. O. Box 551, Canon City, Colo. 81212

SVETE, Rev. Andrew, ofm, 1400 Main St., Lemont, Ill. 60439

SVETE, Rev. Bartholomew, Box 17, Ranchester, Wyoming 82839

TARMAN, Rev. William, Sacred Heart Church, Urbank, Minn. 56361

TERDINE, Rev. Richard, 32 So. First St., Duquesne, Pa. 15110

TKALEC, Rev. John, 960 So. Soto St., Los Angeles, Calif. 90023

TOMC, Rev. Victor, 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio 44110

TRAVNIKAR, Rev. Rock, ofm, 20000 W 9 Mile Rd., Southfield, Mich.
48075

TROHA, Rev. Michael, 5620 Hauserman Rd., Parma, Ohio 44130

TRPIN, Rev. Thaddeus, ofm, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill. 60432

TURK, Rev. Francis, 4935 Yonge St., Willowdale, Ont., Canada

TURK, Rev. Lawrence, osco, Monastery of the Holy Ghost, Conyers,
Georgia 30207

URBIC, Rev. Rudolph, 909 Richard Dr. Apt. 6, Eau Claire, Wis. 54701

VALENTIN, Rev. Basil, ofm, 19 A'Becket, Kew, Melbourne, Victoria,
Australia

VOGRIN, Rev. Joseph, St. William's Church, Parkers Prairie, Minn.
56361

VOVK, Rev. Joseph, Rt. 1 Box 89, Lake Panasoffkee, Florida 33538

VOVKO, Rev. John, 8215 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103

VUKSINIC, Rev. Anthony, 22 Golden Blvd, E., Welland L3B 1H4 Ont.,
Canada

WEBER, Rev. Albin, 334 Main St., Oxford, Mass 01540

WOLBANG, Rev. Charles, cm, 131 Birchmount Rd., Scarborough
M1N 3J7 Ont., Canada

YAGESH, Rev. Richard, 230 - 5th St., Elizabeth, Pa. 15037

YELENC, Rev. Joseph, tor, St. Francis Monastery, Loretto, Pa. 15940

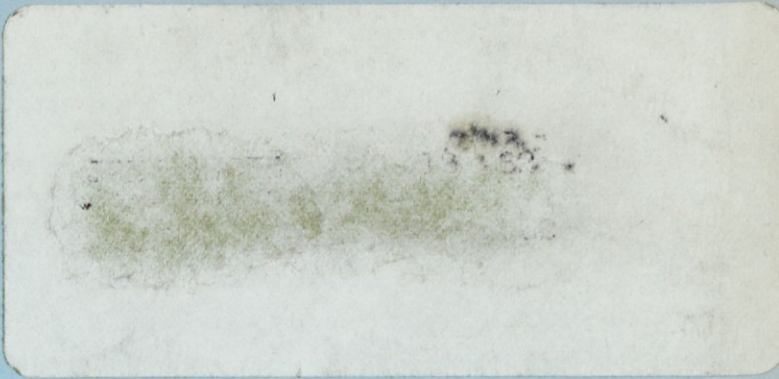
ZAGAR, V. Rev. Janko, op, 5890 Birch Ct., Oakland, Calif. 94618

ZAGORC, Rev. Francis, csc, 52553 Fir Rd., Granger, Ind. 46530

ZAGORC, Rev. Thomas, sss, All Hallows College, Cublin 9, Ireland

ZALLER, Rev. David, sm, 9001 Montgomery Rd. , Cincinnati, Ohio 45242
 ZARNICK, Rev. Ralph, 242 No. State, Painesville, Ohio 44077
 ZDOLSEK, Rev. Alojz, Rt. 2, Parkers Prairie, Minn. 56361
 ZELEZNIKAR, Rev. Michael, P. O. Box 616, LaSalle, Ill. 61301
 ZIBERT, Rev. Jack, ofm, 711 Knox Rd. , P. O. Box 160, East Aurora,
 New York 14052
 ZORE, Rev. Richard, 1210 E. Main St. , Plainfield, Indiana 46168
 ZORMAN, Rev. Fortunat, ofm, 1400 Main St. , P. O. Box 608, Lemont,
 Ill. 60439
 ZRNEC, Rev. Tone, cm, 739 Brown's Line, Toronto M8W 3V7 Ont. ,
 Canada

AVE MARIA - LEMONT, ILLINOIS